Բ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 547 — ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 28 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1885 (Ն. Տ.) 9 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1885 — 1 ՍԷՖԷՐ 1303

40 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ՆԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան–խան
غلطه ده نورادونكيان خانده ارهولك
غزته سی اداره سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

Les annonces sont reçues à l'EASTERN AGENCY
Karakeuy, Déirmén han

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

40 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան	գանձեկան արժէք	200
» » Վեցամսեայ	»	100
» » Եռամսեայ	»	50
Գաւառաց » եւ օտարական Թղթատարով՝ տարեկան	»	240
Գաւառաց համար եւ օտարական Թղթատարով՝ վեցամսեայ	»	120
Օտար երկիրներ, տարեկան	ֆրանք	56
» » վեցամսեայ		28

Դուրս ղրկուած յօդուածոց համար ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է։ Խմբագրութեան ղրկուած նամակ կամ գրուածքն ետ չ'տրուիր։

ԾԱՆՈՒՑՄԱՆՑ ԿԸՆԴՈՒՆՈՒԻՆ
ԻՍԹԸՐՆ ԷՃԷՆՍԻ
Գօտօֆալօբեան հան, Գարա–քէօյ, Տէյիրմէն–խան

Կ. ՊՈԼԻՍ
ՇԱԲԱԹ, 26 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎՈՅ ՎԵՐՋԻՆ ՆԻՍՏԸ

Տարակոյս չունինք թէ օրինաւորութեան և բարեկարգութեան փափաքող ամեն ողջամիտ ազգայինք ցաւ ի սիրտ լսած կամ կարդացած են այն անկարգութեան պատմութիւնն, որուն տեսարան եղաւ Ազգ. Ժողովոյ անցեալ ուրբաթ աւուր Նիստն։

Այդ անկարգութիւն «ժողովրդեան» գործը չէր բնաւ։ Եղածը «ժողովրդային ցոյց մը» չէր ամենեւին։ Մեծագոյն մասն իբր 200 ունկնդրաց, որք եկած էին՝ դռնբաց Նստի մէջ՝ Երուսաղեմի Նոր Պատրիարքի մ'ընտրութեան պէս կարի հազուադէպ և հանդիսաւոր գործողութիւն մը տեսնելու օրինաւոր հետաքրքրութեամբ, լուռ էր և հանդարտ։ Հանրագիր մը զոր կ'ուզուէր մատուցանել Ժողովոյ Դիւանին, կը վերաբերէր՝ ո՛չ թէ Կաթողիկոսական հաստատութեան՝ այլ Ղալաթիոյ Թաղային Ցանձնաժողովոյն։ Բուն դերակատարներն, անկարգութեան հեղինակներն, էին երեք կամ չորս հանրածանօթ դատարկապորտ անձինք, պղտոր ջրոյ մէջ ձուկ որսալու հետամուտ մի քանի բախտախնդիրք, յաճախորդ չունեցող գրավաճառներ, կամ բաժանորդ չունեցող խմբագիրներ և կամ խմբագիրցուներ, որք դպրոցէ փախած քանի մը տղայք և գործէ հանուած մէկ երկու գրաշարներ բերած, կը թելադրէին զանոնք այսպէս կամ այնպէս աղաղակելու։ Եթէ եկեղեցւոյ մը մէջ և Ազգ. Ժողովոյ Նստի մը միջոցին տեղի ունեցած անկարգութիւն մը ինքնին յոյժ ցաւալի եղելութիւն մը չլինէր, չատ հետաքրքրաշարժ պիտի լինէր դիտել թատերական տեսարան մը, ուր մի քանի սուլիչներ, տասնի չափ տղայոց ետեւ կանգնած, «կաթողիկոսը չե՛նք ուզեր» պոռալու կը յորդորէին զանոնք, և տղայքն ալ, ի բնէ զուարճասէր, ծիծաղելով կը կատարէին այս պատուէրն։ Ուրիշներ խնդիր ունէին Ղալաթիոյ Թաղ. Ցանձնաժողովոյն մատակարարութեան հետ, որոյ Տեղեկագիրն, ինչպէս անցեալ օր ցուցուցինք, Ղալաթիոյ կարծեցեալ թաղեցւոց աններպատ յայտնութիւններ ու ծանօթութիւններ կը պարունակէ։ Ցանձնաժողովին դէմ բացագանչողները խառնուելով կաթողիկոսական չինծու ցոյցին հեղինակաց ու դերասանաց հետ, ժխոր մը կը կազմէին, զոր Մակար Սրբազանի կաթողիկոսութեան դէմ «ժողովրդային ցոյց» անուանել կարենալու համար, մարդ կորուսած պէտք է լինի ո՛չ միայն դատողութեան կարողութիւնն, այլ նաև ամօթոյ զգացումն։

Ազգ. Ժողովոյ պատիւն ու արժանապատուութիւնն և խորհրդակցութեանց ու որոշմանց ազատութիւնը խաղալիկ պէտք չէ լինին քանի մը բախտախնդիրներու, որք միամիտներ կրնան գտնել այնպիսի խայտառակութեան տեսարաններ նորոգելու համար։ Ազգ. Վարչութեան իրաւունքն ու պարտքն է ամեն հարկաւոր միջոցները ձեռք առնուլ՝ Ազգ. Ժողովոյն տալու համար իւր պատկառելի դիրք, և գիւրօրս ամբոխի մը ճնշումէն զերծ կացուցանելու համար զայն։ Եթէ լոկ ազգային շրջանակի մէջ ձեռք առնուած միջոցք չբաւեն, Վարչութիւնը բնաւ խղճահարութիւն պէտք չէ ունենայ քաղաքական զօրութեան դիմելու։ Ազգ. Ժողովը կայ ու կը գործէ Պետական Օրէնքի մը զօրութեամբ։ Ազգ. Ժողովոյն դէմ չարժողներն, անոր Նիստերը խանգարողներն, անոր որոշմանց վրայ ճնշում ի գործ դնել ուզողներն ուղղակի Պետական Օրէնքի մը հակառակ կը գործեն, և Պետութեան անկ է յարգել տալ իւր Օրէնք, ամեն անգամ որ խռովայոյզք լոկ հայկական և բարեկամական խորհրդովք չգան յ'զգաստութիւն և յօրինաւորութիւն։ Պէտք է գիտնալ թէ մեր ազգային իշխանութեանց սոսկ բարոյական ոյժ մ'ունենալն ո՛չ մէկու իրաւունք կուտայ անպատիժ անարգելու զայնս խայտառակ ցոյցերով։ Հայ ազգին քաղաքական իշխանութիւնք կայս. Կառավարութեան քաղաքական իշխանութիւնն է, և Ազգային Վարչութիւնն արտօնեալ է և միանգամայն պարտաւորեալ՝ ինքզինք յարգել տալու համար դիմել այդ քաղաքական իշխանութեան։ Ուստի, տարակոյս չունինք բնաւ թէ Ազգ. Ժողովոյ առաջիկայ Նիստն ամենայն բարեկարգութեամբ կատարուելու համար, պէտք եղած նախահոգ միջոցք պիտի տնօրինուին ամենայն կանոնաւորութեամբ և անաչառութեամբ։

* * *

Բայց, դժբախտաբար, Ազգ. Ժողովն երբեմն պաշտպանութեան կը կարօտի ո՛չ միայն արտաքին ճնշման, այլ նոյն իսկ իւր մէկ աննշան և կուսասէր փոքրամասնութեան հնարքներուն դէմ, որ «ժողովրդականութիւն» որսալու յուսով, կամ աւելի ստորին յոյսերով, խիղճ չըներ Ազգ. Ժողովը ժամավաճառընել և մեծամասնութեան քթին խնդալ՝ փզուն խնդրոց համար միջադէպներ և աղմուկներ յարուցանելով, և Արեւմտեան Եւրոպիոյ ծայրայեղ Ռադիկալականաց և կարմիր Արմատականաց ամեն խայտառակութիւններն ընդօրինակելով։ Ազգ. Ժողովոյ մեծամասնութիւնը կը զգուշացնենք այս խռովայոյզ խմբակին մեքենայութեանց դէմ։ Ներկայ Կաթողիկոսական խնդրոյն մէջ չատ որոշ կ'երեւին նոյա դիմադրական հնարքները։ Փոքրամասնութեան անդամք այսօր ի լուր ամենեցուն կը յանդգնին խօսիլ սապէս. «Գիտենք «որ, եթէ գործը քուէի թողուի, Մակար «Սրբազանին Կաթողիկոսութիւնը պիտի «հաստատուի։ Գիտենք որ, քուէարկութեան մը մէջ, մեր 15 հոգի «պիտի մնանք, և եթէ 80 Երեսփոխանք ժամանակին, 60—65 քուէներ «պիտի տրուին ի նպաստ ընդունելու«թեան Մակար Կաթողիկոսին։ Բայց «որոշած ենք գործը քուէարկութեան «չթողուլ։ Ամեն միջոց ի գործ պիտի «դնենք Ազգ. Ժողովը ժամավաճառընելու, և Մակարի կաթողիկոսու«թեան ընդունելութիւնն յետաձգելու «համար։ Մինչեւ անգամ ամեն ծայ«րայեղութիւն աչք պիտի առնունք այս «նպատակաւ։ Նիստէ ի նիստ պիտի եր«կարաձգենք գործը, մինչեւ որ մե«ծամասնութիւնը ձանձրանայ և զզուի, «և այլ եւս չուզէ Ժողովոյ նիստերուն «ներկայ գտնուիլ։ Այն ատեն, եթէ «չկարենանք իսկ մեր դատին նպաս«տաւոր որոշում մը տանիլ՝ յանկար«ծակի բերելով մեծամասնութիւնը, գ'ո«նէ Մակարի Կաթողիկոսութիւնը ճան«չող մեծամասնութիւնը թուական այն«պիսի աննշան առաւելութեան մը վե«րածած պիտի լինինք, որ յետոյ եկե«ղեցւոյ մէջ կարենանք խնդիր յարու«ցանել, ըսելով թէ այնպիսի անկարե«ւոր մեծամասնութեան մը վճիռն ան«ընդունելի է․», ևն. ևն։

Ահա՛ Երեսփոխանական խմբակ մը բարձրաձայն կը հռչակէ հետեւիլ այս յատակագծի, թող չտալու համար որ Ժողովոյն մեծամասնութիւնն արտասանէ զ'իւր վճիռ սոսկ քուէիւք և ամենայն օրինաւորութեամբ և պարագային արժանավայել ծանրութեամբ ու լրջութեամբ։ Այս խմբակ, չյաջողելով հասարակաց միտքը պղտորել իբր թէ Ռուսահայոցմէ գրուած չինծու թղթակցութեամբք, որոց սուտութիւնն ակներեւ էր, կը փորձէ նոյն նպատակին հասնիլ չինծու ցոյցերով, որոց ինքն ալ Ժողովոյ Ներսէն կ'աջակցի իւր աղմուկներով ու չփոթութեամբք։ Կը կրկնենք. Ազգ. Ժողովոյ մեծամասնութիւնը պարտի արթնութեամբ հսկել իւր ծոցին մէջ իսկ պարունակած խռովայոյզ մէկ տարրին մեքենայութեանց վրայ։ Այդ տարր յոյս չունի ժողովրդէն, որ թէ՛ ի Կ. Պոլիս և թէ՛ ի գաւառս, Մակար Սրբազանի կաթողիկոսութիւնն ընդունելու կողմն է որոշապէս։ Յոյս չունի Ազգ. Կեդր. Վարչութենէն, որոյ թէ՛ Կրօն. և թէ՛ Քաղ. Ժողովներն զՄակար Կաթողիկոս ճանչելու մօտ կարծիք յայտնած են պաշտօնապէս։ Յոյս չունի Ս. Պատրիարք Հօրմէն, ո՛չ ալ եկեղեցական մարմինէն, որք անմիջական ընդունելութեան և յիշատակութեան կողմն են նմանապէս։ Յոյսը կտրած է նաև Կաթողիկոսական Ցանձնաժողովէն, զոր Ազգ. Ժողովոյն մեծամասնութիւնն 5—6 չաբաթներ խաղցնելու համար լաւ միջոց մ'ըրաւ, և որ սակայն վերջապէս իւր անդամոց երեք չորրորդին մեծամասնութեամբ ընդունելութեան որոշում տուած է։ Այդ խմբակ յուսահատած է նաև հրապարակային վիճաբանութենէն, յորում մերժման կուսակցաց փաստերուն ինչ արժէք ունենալն արդէն հասկցաւ ողջամիտ հասարակութիւնն։ Հետեւապէս, ամեն օրինական միջոցներէ յուսահատ, այդ փոքրամասնութիւն օրինական պարտուց ներքեւ ապօրինութեան մէջ միայն կ'երազէ յաջողութիւն, կամ գէթ վերջնական պարտութեան օրաձգումն։ Ազգ. Ժողովոյ ողջամիտ մեծամասնութիւնն արդեօք պիտի հանդուրժէ՞ երկար ատեն խաղալիկ լինել իւր մէկ աննշան փոքրամասնութեան քմահաճոյից ու ինքնասիրութեան։ — Ա՛յդ իսկ է աչա խնդիրը։

Ստուգիւ չենք պահանջեր որ խորհրդարանական ժողովոյ մը մէջ մեծամասնութիւնը բռնաբարէ փոքրամասնութեան կարծեաց արտայայտման ազատութիւնը։ Բայց եթէ մեծամասնութեան մը բռնապետութիւնն անարդարանալի է, փոքրամասնութեան մը բռնապետութիւնը թէ՛ անարդարանալի և թէ՛ անհանդուրժելի է անչուշտ։ Եւ սակայն մեր Ազգ. Ժողովոյ մէջ փոքրամասնութիւն մը կը յաւակնի բռնապետի դեր մ'առնուլ մեծամասնութեան դէմ, և այս վիճակ թէ՛ վտանգաւոր և թէ ազգավնաս կ'երեւի մեզ։ Ֆրանսայի և Իտալիոյ կարմիր Արմատականաց խորհրդարանական սովորութիւնները մեր մէջ մուծանել ուզող քանի մը դատարկաներ և նախկին վարժապետներ պարտին յուչ ածել թէ ինչպիսի երկրի մը և ինչպիսի ժողովրդի մը մէջ կ'ապրին։ Շատ կը վախնանք թէ, իրենց անխոհեմութեամբք և անխոհեմագոյն քաջալերութեամբք զոր կուտան ագէտ և դիւրախաբ ամբոխի մը օրինազանցութեանց, կրնան բարձրագոյն ուչադրութիւն հրաւիրել ամբրաբար հանդարտաբարոյ և խաղաղասէր ժողովրդի մը գործոց մէջ խառնակութիւն ածող տարրերուն և պատճառներուն վրայ։ Շատ կը վախնանք թէ, այնպիսով Ազգ. Ժողովը կրնան վերածել ռամկավարական ժողովակի մը, ուստից խոյս տան արժանապատուութեան զգացումն եւ պատուաւորութեան հանգամանք կրող ամեն ողջամիտ և ծանրաբարոյ ազգայիններն։ Արդէն այս ուղղութեամբ ձեռք բերած են նշանակելի յաջողութիւններ, որք ստուգիւ նախանձելի չեն բնաւ։ Շատ կը վախնանք, ի վերջոյ, թէ նախկին Ամիրայական քմահաճոյից տեղ, որոց դարման տանելու յուսով էր որ Ազգը Սահմանադրութիւն մը ստացաւ, այդ տաքգլուխ և ինքնահաւան Երեսփոխաններ կրնան Անվարտիքներու (Սան–քիւ–լօթ) քմահաճ կառավարութիւն մը հաստատել, որ Ամիրայական վարչութենէն աւելի աղետաբեր լինի Ազգին։

* * *

Այս ապօրէն և ազգավնաս ձգտումները ջախջախել բաւնայ և Ազգ. Ժողովոյ պատիւն ու հեղինակութիւնը վեր բռնել Ժողովոյն մեծամասնութեան ձեռքն է։ Մեծամասնութիւնն Ազգին առջեւ պատասխանատու կը մնայ, և իւր ձեռօք ամենէն մահացու հարուածը կուտայ թէ՛ Սահմանադրութեան և թէ՛ նոյն իսկ Ազգ. Ժողովոյն, եթէ անհոգութեամբ, թուլասրտութեամբ կամ ներողամտութեամբ թող տայ որ Ազգին և Եկեղեցւոյն ամենէն նուիրական շահերն ամսէ ամիս զոհուին անխիղճ խմբակի մը ինքնասէր կամ շահախնդիր մեքենայութեանց։ Կոչում կ'ընենք Ժողովոյն մեծամասնութեան պարտաճանաչութեան և արժանապատուութեան զգացմանց, չուտով վերջ տալու համար այս անհաճոյ տեսարաններու, հաստատապէս յայտնելով իւր կամքն, և արդեամբ ցոյց տալով թէ ո՛չ խաժամուժ ամբոխի մը չինծու «ցոյց»երն, ո՛չ ալ Երեսփոխանաց ոմանց կուսակցական գձուձ հնարքները կրնան ազդեցութիւն ունենալ իւր գործողութեան և իւր ազատ քուէին վրայ։ Այսպիսի պարագայից մէջ, ճնշման հրապարակող Երեսփոխան մը նո՛յնչափ պարսաւելի է որչափ Ազգ. Ժողովոյ նիստերէն բացակայ գտնուող Երեսփոխան մը։ Ազգն իւր Երեսփոխանաց քուէի իրաւունք տուած է՝ ազգային և եկեղեցական կենսական խնդիրներուն մէջ այն իրաւունքն ամենայն հոգածութեամբ ի գործ դնելու համար, և ո՛չ թէ ամուլ և ապարդիւն պահելու համար։ Այն իրաւունքն անպատճառ ի գործ դնելու աննահանջելի հարկ մ'եւս կը ծագի, երբ անխիղճ փոքրամասնութիւն մը իրեն կէտ նպատակ կը դնէ օրինական ձեւերու տակ խաղ խաղալ մեծամասնութեան և իւր ինքնասիրութիւնն և իւր կուսակցական փոքրիկ շահերը գոհ ընել՝ յանկարգութիւն և յոյզութիւն վերածելով զԱզգային ժողովը։

Կը կարծենք հարազատ արձագանգ տալ Երեսփոխանական մեծամասնութեան բաղձանաց, պահանջելով որ Մակար Սրբազանի կաթողիկոսութեան խնդիրն այս չաբթու մէջ իսկ լուծուի լմննայ։ Հերի՛ք այսչափ վիճաբանութիւն, այսչափ խորհրդակցութիւն, այսչափ յետաձգում։ Երեսփոխան մը ամաչելու է, յայտարարելու համար թէ Մակար Կաթողիկոսը ճանչելու կամ չճանչելու խնդիրն իրեն համար խակ է դեռ և թէ նորանոր չաբաթներու կը կարօտի համոզում գոյացնելու համար։ Իրօք չատ խակ պէտք է լինի միտք մը, որ այս մասին եզրակացութեան մը յանգած չլինի դեռ։ Բայց մեք այն աստիճան հաւատք ունինք Ազգ. Երեսփոխանաց ամենամեծ մասին ողջմտութեան վրայ, որ աներկբայ ենք թէ առաջիկայ ուրբաթ աւուր Նիստը վերջինը պիտի լինի Մակար Սրբազանի Կաթողիկոսութիւնը ճանչելու կամ չճանչելու խնդրոյն վրայ։ Այդ դանիակ Նստին բարեկարգութիւնն ապահովելու համար ամեն միջոցներ ձեռք պիտի առնուին, և Ազգն իրաւամբ կ'ակնկալէ որ այն օր իւր բոլոր Երեսփոխանք բարեհաճութիւն ունենան մի քանի ժամեր զոհելու՝ ի կատարումն իրենց նուիրական պարտաւորութեանց, Ազգին և Եկեղեցւոյն համար ճշմարտապէս կենսական կարեւորութիւն ունեցող խնդրոյ մը մէջ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՊԱԼՔԱՆԵԱՆ ԱԶԳՈՒԹԵԱՆՑ ԽՆԴԻՐՆ

«Երեւելի Պուլկար մը» հետեւեալ յայտարարութիւններն ըրած է Բոլէտիէ Բօլէօֆօրէն լրագրոյն Խմբագրութեան, յորմէ կը քաղէ Իւրօբ Էլէօբէ․

«Արեւելեան Ռումէլիի Պատգամաւորութեան Զարէն նպաստաւոր ընդունելութիւն մը գտնելուն հակառակ, կրողութիւն մ'է թէ, ռուս կառավարութեան ազդեցութեան չնորհիւ, իրաց առջի վիճակին վերահաստատումը պիտի լինի Դեսպանախորհրդոյ բանակցութեանց հիմ։ Պուլկարիոյ կառավարութիւնն, և հաւանօրէն նաեւ Արեւ. Ռումէլիի ժողովուրդը, պիտի հնազանդին Դեսպանախորհրդոյ որոշման, իրենց երկիրը չենթարկելու համար օտար գրաւման մը վտանգաց, որ ի վերջոյ ռուսական գրաւում մը կրնայ լինել։ Բայց Արեւ. Ռումէլիցիք պիտի հնազանդին ինչպէս Լեհերն հնազանդած էին ժամանակաւ։ Յայտնի ապստամբութիւններ չպիտի յարուցանեն, այլ դաւադրութիւններ պիտի ընեն, և բարեկարգութիւն ու խաղաղութիւն ո՛չ եւս պիտի վերադառնան յԱրեւ. Ռումէլի։

«Ռուսիոյ յոյսն այն է որ Պուլկարք եւ Սերպք, զգալով թէ առանց Ռուսիոյ օգնութեան ոչինչ պիտի ստանան երբեք, նորա գիրկը նետուին յօժարակամ։ Այս յոյս ստուգիւ ի դերեւ պիտի ելնէ, ինչպէս նաեւ Միլան Թագաւորն և Ալեքսանդր Իշխանը գահազուրկ ընելու ակնկալութիւնը։ Սերպ ժողովուրդն իւր Թագաւորը պատասխանատու չպիտի բռնէ Եւրոպիոյ և մանաւանդ Ռուսիոյ ձեռամբ տեղի տուածն համար, և Ալեքսանդր Իշխանն, որ պուլկար ժողովրդեան բարեյօժար և գործունեայ կամակատարի մը դերը միայն ի գործ դրաւ, եւս քան զեւս սիրելի պիտի լինի պուլկար ժողովրդեան քանի որ հալածուի Ռուսիոյ կողմէ։ Պուլկարք կը հասկնան թէ Միութիւն առանց Ռուսիոյ դժուար պիտի լինի, և թէ Ռուսիոյ հաճութեամբ կատարուած Միութիւն մը պուլկարական չպիտի լինի, այլ ռուսական։ Ուստի, հաւանականաբար, Պուլկարք փոքր բայց ազատ և անխախտ երկու պուլկար երկրաց գոյութիւնը նախամեծար պիտի համարին մեծ Պուլկարիոյ մը կազմութենէն, որ կառավարուի ռուսական եղանակաւ և Ռուսերու ձեռօք։

«Ինչ որ Պուլկարք կ'ակնկալեն Եւրոպիոյ բարեխօսութենէն և իմաստութենէն՝ Արեւ. Ռումէլիի անհնարին և անգործադրելի Կազմական Կանոնագրոյն բարեփոխումն է, և Արեւ. Ռումէլիի համար Ընդհանուր Կառավարչի մը անուանումն, որ իշխանութիւնը ժողովրդեան համար նուաստացում մը չլինի, այլ վստահութիւն ներշնչէ և բարւոք վարչութեան երաշխաւորութիւն ընծայէ։ Կազմական Կանոնագիրն և Ընդհա-

---

—= 17 =—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ՖՈՐԹԻՒՆԷ ՏԻՒ ՊՈՒԱԿՈՊԷ

ՉԻԿ–ՉԱԿ
ԿԱՄ
ԿԵՌ–ԲՈՒԹԱՄԱՏ

Գ.

—Ճշմարիտն ըսելով, ո՛չ, պատասխանեց օտարուհին։ Հայրենակիցս չեկաւ և այսուհետեւ անօգուտ է սպասել, վասն զի կ'սկսիմ հաւատալ թէ մոռցած է մեր ժամադրութիւնը։

—Բարեբաղդաբար․ վասն զի ես աստ եմ, կրնամ ծառայել ձեզ, սիրելի՛ տիկին, և կը խոստանամ նոր բաներ ցուցնել ձեզ, եթէ կը հաճիք վստահիլ ինձ։

—Ձեր դժկամակիր․․․ բայց պայմանաւ որ ձեր բարեկամն ալ ի միասին գտնուի։

—Մի՛ յուսաք զայդ, ըսաւ խոկուն Ժիւլիէն։

—Պէտք է գաս, ըսաւ Ֆրէնէ, վասն զի այնպիսի տեղ մը պիտի տանիմ քեզ, ուր կարելի է հօրդ ընկերն սպաննող ոճրագործին հանդիպիլ։ Եւ դու խօսք տուած ես օրիորդ Մոնիսթրոլի թէ այն սրիկան գտնելու համար պիտի օգնես իրեն։

—Ո՞վ է այդ օրիորդ Մոնիսթրոլն, հարցուց հանդարտութեամբ ինքնակոչ կոմսուհին։

—Դուստրն է այն հնարչին, որոյ վրայ խօսեցայ ձեզ պահ մ'առաջ, և որոյ եղերական մահը պատմած են ձեզ լրագիրք։ Ես հարեւանցի տեսած եմ զայն, և չեմ գիտեր թէ կրնա՞մ ճանչել՝ երբոր տեսնեմ, բայց Ժէմոզաք բարեկամս յաճախ կը տեսնէ զայն, և անձնուէր է նմա։

—Կ'աղաչեմ որ լռես․․․ ըսաւ Ժիւլիէն բարկութեամբ։

—Մի՛ ժխտէք, պարո՛ն, այնպիսի զգացում մը, որ պատիւ կը բերէ ձեզ, ըսաւ ազնիւ օտարուհին։ Այդ աղջիկ կ'երեւի թէ անոք և միայնակ է աշխարհի մէջ։ Ուստի բնական է որ համակրիք նմա, և եթէ ստուգիւ կը խորհի իւր հօր վրէժն առնուլ․․․

—Ուրիշ բան չխորհիր, գոչեց Ֆրէնէ։

Եւ մինչ Ժիւլիէն բերանը կը բանար որպէս զի լռութիւն սաստէ, անազօրուն շաղակրատն աւելցուց․

—Դու ըսիր ինձ։ Ըսիր նաեւ թէ երդում ըրած է որ եղեռնագործը բռնողն ամուսնութեան առնու․․․ և արդարեւ գեղեցիկ մրցանակ մ'է օրիորդ Մոնիսթրոլ, որովհետեւ հօրն ըրած գիւտը միլիոններ պիտի բերէ։ Թերեւս ես ալ հետամուտներէն մին լինէի, բայց այդ օրիորդ ցաւած պարտ է լինի ինձ դէմ․․․ ասկէ զատ, ես աւելի լաւ կրնամ գործածել ժամանակս։

Ֆրէնէ, այս վերջին խօսքը չեշտելու համար, հրձիգ ակնարկ մը նետեց Հունգարուհւոյն, նա ալ քաջալերական ժպտով մը պատասխանեց։

Ժիւլիէն կրակ կտրած էր, և վերջ տալու համար այս անհանդուրժելի ծեքծեքանաց, քիչ մնաց որ յայտնապէս պիտի դրժտէր ինքնակոչ կոմսուհւոյն հետ և պիտի վռնտէր զայն, երբ վարի յարկէն օթեւանապետ մը զգուշաբար մօտենալով հարցուց․

—Կրնա՞մ տիկինին տալ զայս տոմսակ, զոր պարոն մը յանձնեց ինձ բերել առ տիկին կոմսուհին Լուկասի։

—Տուէք, ըսաւ օտարուհին ձեռքն երկնցնելով։

Տոմսակն Ալֆրէտի քթին տակէն անցաւ, և տիկինը զայն տեսնելուն պէս գոչեց․

—Ես քաջ գիտէի թէ Գ. Թէքէլիվից չէր դրժեր․ աստ է եղեր, զիս տեսեր է, և կ'աղաչէ որ իւր քով երթամ։

Յետոյ օթեւանապետին դառնալով․

—Ըսէք այն պարոնին թէ կ'իջնեմ։

—Ի՞նչ, պիտի բաժնուի՞ք մեզնէ, գոչեց Ֆրէնէ։

—Ի մեծ ցաւ սրտիս, սիրելի՛ պարոն, բայց հարկադրեալ եմ։ Խօսք տուած եմ հայրենակցիս այս իրիկուան համար. և երբոր խոստանամ, կը կատարեմ։

—Մեզ անոր ներկայացուցէք այժմ, և ի միասին անցունենք զայս երեկոյթ։

—Յոյժ սխրալի կը լինէր, բայց կը թուի ինձ թէ պատշաճագոյն կը լինի ուրիշ աւուր մը թողուլ ներկայացումն, իմ բնակարանիս մէջ, երբոր ձեզ ընդունելու բերկրութիւնն ունենամ։

—Կրանտ-Օթէլը կը բնակի ուրեմն ձեր հայրենակիցն ալ, ըսաւ Ֆրէնէ դիտմամբ։

—Ո՛չ, պարոն, պատասխանեց տիկին կոմսուհին պաղ կերպիւ. ես առանձին եմ, և երբեմն ձանձրոյթ կ'զգամ։ Գ. Թէքէլիվից գիտէ զայս, և գրեթէ ամեն օր կուգայ կ'ընկերակցի ինձ։ Այս պատճառաւ չէմ կըրնար ես ալ այժմ մինակ թողուլ զայն։ Ի վերատեսութիւն ուրեմն, պարոններ․․․ կամ մնաք բարե՛աւ, եզրակացուց օտարուհին ոտքի վրայ ելնելով ա՛յնպիսի կամակորութեամբ, որ Ֆրէնէ չհամարձակեցաւ արգելուլ զայն և թողուց որ մեկնի։

Տիկինն անցաւ պատշգամէն՝ առանց մէկու մը նայելու, և մտաւ նրբանցքին մէջ ուր կը յանգէր սանդուղը։

Ժէմոզաք անոր երթալուն կ'սպասէր, որպէս զի բանար բերանը։

—Ինձ հետ գժտելու երդո՞ւմ ըրած ես, ըսաւ բարկացայտ աչօք։

—Ինչո՞ւ համար, հարցուց Ալֆրէտ պաղութեամբ․ գեղանի տիկնոջ մը սիրտը գրաւել ուզելո՞ւս համար․․․ վասն զի, դու ալ չես կրնար ժխտել, չատ գեղեցիկ է։

—Է՛հ, որո՞ւ հոգ, տարփուհի ըրէ քեզ զայն, եթէ կ'ուզես․ բայց իմ և այլոց գործերը մի՛ պատմեր անոր։

—Լա՛ւ, քու և օրիորդ Մոնիսթրոլի խօսքն ընելո՞ւս համար կը նեղանաս։ Ի՞նչ վնաս կայ։ Քեզ չճանչեր․ և հաւանաբար երբեք չպիտի հանդիպի այն աղջկան, ուրում ա՛յնչափ կը համակրիս։ Կոմսուհին Փարիզ եկած է զուարճանալու և ոչ թէ իրեն չվերաբերող պատմութեան մը խառնուելու։

—Կը հաւատաս ուրեմն թէ ճշմարիտ կոմսուհի՞ մ'է այդ կին։ Ստուգիւ, չատ անմեղ ես։

—Ո՛չ կարծածիդ չափ։ Կոմսուհի է կամ ո՛չ, փոյթ չէ ինձ, այլ ես անոր անձն իմ ճաշակիս յարմար կը գտնեմ, և յոյժ զբօսուցիչ կապակցութիւն մը կ'ընդունիմ․․․ Օտարուհիք կուգան իմ գործիս․․․ մանաւանդ արտառոցները․․․ մարդ փոփոխութիւն կը կրէ, և բնաւ չբռնուիր։ Ասոր հետ կրնամ վեց չաբաթ կենակցիլ, և երբոր Հունգարիա վերադառնայ, կը բաժնուիմ իրմէ։

—Միտքդ դրածէդ չատ աւելի հեռուն կրնայ տանիլ քեզ։ Այդ արարած ամենադէշ տեսակէն խեննչուհի մ'է, և իւր Գ. Թէքէլիվիցն ալ իրմէ վար չմնար։ Ես տեսայ զայն երբոր դու տխմարաբար կը քծնէիր գեղուհւոյն։ Պատշգամին տակ կանգնած ակնարկներ կը փոխանակէր անոր հետ։ Աներկբայ եմ որ տօնավաճառաց գողերուն պէս միաբանած են, և գեղեցիկ խաղեր պիտի խաղան քեզ եթէ յիմարաբար մտերմանաս այդ կնոջ հետ։ Իմ հոգս չէ․ գնա գլուխդ ջախջախէ, եթէ կ'ուզես․ բայց իմ անունս մի՛ արտասաներ այդ անձանց առջեւ․․․։

—Անչուշտ ոչ ալ օրիորդ Մոնիսթրոլի անունն․․․ Հաւանական է որ կոմսուհին երկուքն ալ պահած չէ միտքը, և անչուշտ չսպասեր վերստին տեսնել զքեզ, վասն զի սկիզբէն մինչեւ վերջն անհաճոյ բաներ միայն ըսիր իրեն։

—Պէտք եղածէն չափ չըսի։ Այդ կին, ո՛րչափ քեզ հաճոյ, ա՛յնչափ անհաճոյ է ինձ, և այսչափը կը բաւէ։ Ես նախազգացում մ'ունիմ թէ վնաս պիտի հասցնէ մեզ։

—Ի՞նչպէս կրնայ վնաս հասցնել քեզ։ Այցելութեան չպիտի երթաս իւր տունն, և հաւանաբար չպիտի գտնես զայն երբեք քու ճանբուդ վրայ։ Մնաց որ, ի՞նչ պատճառաւ կամ ի՞նչ նպատակաւ քեզ վնաս հասցնել պիտի ուզէ։ Արդարեւ քաղաքավարութեամբ չվարուեցար անոր հետ, բայց այդ բաւական պատճառ մը չէ, որպէս զի քեզնէ վրէժ առնուլ ուզէ։

—Եթէ ըսեմ քեզ թէ ես անչուշտ տեսած եմ զայն ուրիշ տեղ և ուրիշ կերպարանքով․․․։

—Ո՛չ ընկերութեանց մէջ, կարծեմ․․․ վասն զի ոչ ես կը յաճախես ոչ ալ յաճախած հաւիկներէդ միոյն տան մէջ․․․։ Անոնցմէ մեծ մաս մը կայ այս պատշգամին վրայ, ուր կը ճաշեն․․․ ամենն ալ զննեցին Հունգարուհիս, և չատ լաւ տեսայ թէ ոչ մին չճանչեց զայն։

—Կարելի է․ բայց դու չես կրնար հաւնել մինչեւ թէ այդ կին դիտմամբ եկաւ աստ որպէս զի խօսակցութեան մտնէ մեզ հետ․․․ և այնպիսի բաներ ըսել տայ, զորս իմանալու փոյթ ունէր։ Դու լաւ ծառայեցիր անոր, վասն զի չատ մը տեղեկութիւններ տուիր․․․ զորս չէր հարցներ քեզ։

—Օրիորդ Մոնիսթրոլի վրայ։ Մեծամտութիւն եղած է քեզ այդ։

(Շարունակելի)

տիւքքեանըըն կէտիկինին պիւթիւնի ։

· 10000 · 27 · —Գալաթաա Արապ ճամի մահալլէսինտէ Մագարաճըլար ճատտէսինտէ Թէրպիէն 15 մէթրօ արսատէ քեարկիր վէ չէհրի · · ղրշ· քիրալը 1 պապ տէմիրճի տիւքքեանըըն միւլք մա կէտիք պիւթիւնի ։

· 7500 · 27 · 25 ·—Գալաթաա Քէմանքէշ մահալլէսինտէ Քէմէր ալթընտա Պէյզատէ սօգագընտա Թէրպիէն 38 մէթրօ արսատէ 3 օտա վէ 1 սուֆա վէ 1 սարնիճ վէ Թահթընտա 1 պապ պագգալ տիւքքեանըը միւշթէմիլ վէ չէհրի 300 ղրշ· քիրալը 1 պապ մէնզիլ վէ Թահթընտա վագը տիւքքեանըն րուպ հիսսէսի ։

· 4000 · 11 · —Լալէլիտէ Գըզըլթաշ մահալլէսինտէ Սթամպօլ աղա չէշմէսի սօգագընտա զայրէզ Թէրքը Թարիգ 94 զըրա 12 քարմագ 1 գըթա մէնզիլ արսասը ։

· 15000 · 52 ·—Սուլթան Պայազիտ գուրպինտէ Խմ.ին պէյ մահալլէսինտէ Օգճըլար պաշը ճատտէսինտէ Թէրպիէն 57 մէթրօ արսատէ Փէվգինտէ 1 օտա վէ Թահթընտա պօտրումը միւշթէմիլ քեարկիր վէ չէհրի 220 ղրշ· քիրալը 1 պապ մանավ տիւքքեանը կէտիկինին նըսֆ հիսսէսի ։

· 500 · 1 · —Շահզատէ պաշընտա Գալէնտէրխանէ մահալլէսինտէ Շահզատէ պաշը ճատտէսինտէ չէհրի 3 ղրշ· քիրալը 1 պապ տուխանճը տիւքքեանը միւլքի ։

· 2500 · 14 · —Թահթագալէտէ Տէմիրթաշ մահալլէսինտէ Գութուճըլար սօգագընտա Թէրպիէն 30 մէթրօ արսատէ չէհրի 100 ղրշ· քիրալը քեարկիր 1 պապ գութուճը տիւքքեանըըն րուպ հիսսէսի ։

· 3334 · 10 · —Թօփխանէտէ Գուլ օղլու մահալլէսինտէ Մէնճիտ սօգագընտա Թէրպիէն 76 մէթրօ արսատէ 5 օտա վէ 2 սուֆայը միւշթէմիլ չէհրի 175 ղրշ· քիրալը ախշապ 1 պապ մէնզիլին սիւլիւս հիսսէսի ։

· 12949 · 63 · 61 · 77 · 75 · 69 · —Ֆաթիհտէ Չըզըըգճը Քէմալէտտին մահալլէսինտէ Նաքիպ խանը ճատտէսինտէ Թահթանի վէ Փէվգանի 44 օտա վէ 1 սու խազինէսի վէ նըսֆ մասուրա մաը լէգիգ վէ Թահթընտա 3 պապ տիւքքեանը միւշթէմիլ վէ չէհրի 700 ղրշ· քիրալը Նագիպ խանը տիմէքլէ մարուֆ 1 պապ ախշապ խանըն վէ Թահթընտա 70 նումէրօլու 1 պապ պագգալ տիւքքեանը տէրուննինտէ միւսթագըր պագգալ կէտիկինին 240 սէհիմ իթիպարիյլէ 31 1/2 սէհիմ 1 րուպ հիսսէսիյլէ մա միւշթէմիլաթ խանը մէզգիւրըն վէ 70 նումէրօլու տիւքքեան միւլքինին 6 հիսսէտէն 1 հիսսէսի ։

· 5000 · 9 · —Քիւչիւք բազարտա Խէվաճէ Խայրէտտին մահալլէսինտէ Մէքթէպ սօգագընտա Թէրպիէն 76 մէթրօ արսատէ Փէվգինտէ 3 օտա 1 սուֆա վէ 1 գույու վէ 30 մէթրօ պաղչէյի միւշթէմիլ ախշապ 1 պապ մէնզիլին նըսֆ հիսսէսի ։

· 4000 · 22 · — Զագմաճըլարտա Տայէ խաթուն մահալլէսինտէ Պէյլիք Նէնի խան տէրուննինտէ խըսթ գաթտա Թէրպիէն 45 մէթրօ արսատէ սէնէվի 140 ղրշ· քիրալը 1 պապ օտա կէտիկինին սիւլիւս հիսսէսի ։

· 4160 · 85 · —Պալը Ճաֆէրիտէ Րիւսթէմ բաշա մահալլէսինտէ Հասըրճըլար ճատտէսինտէ Թէրպիէն 30 մէթրօ արսատէ չէհրի 160 ղրշ· քիրալը պիւր կէտիք 1 պապ տուխանճը տիւքքեանըըն 6 հիսսէտէն 1 հիսսէսի ։

· 3750 · 24 · —Այասօֆիատա Այասօֆեաի քէպիր մահալլէսինտէ Համամ սօգագընտա Թէրպիէն 76 մէթրօ արսատէ 4 օտա վէ 2 սուֆա վէ 1 գույու վէ 22 մէթրօ պաղչէյի միւշթէմիլ 1 պապ ախշապ մէնզիլին րուպ հիսսէսի ։

· 2500 · 1 · —Պալը Ճաֆէրիտէ Ալի Չէլէպի մահալլէսինտէ Գասըմ բաշա իսկէլէսի սօգագընտա Թէրպիէն · · մէթրօ արսատէ չէհրի · · ղրշ· քիրալը ախշապ 1 պապ էքմէքճի տիւքքեանըըն 120 սէհիմտէն էտի պուչուք սէհիմ հիսսէսի ։

· 3334 · 24 · —Մահմուտ բաշատա Տայէ խաթուն մահալլէսինտէ Վալիտէ խանընտա Քիւչիւք Նէնի խանտա խըսթ գաթտա չէհրի 100 ղրշ· քիրայա միւթէամմի 1 պապ օտանըն սիւլիւս հիսսէսի ։

· 7500 · 10 · 8 · —Թօփխանէտէ Ճիհանկիր մահալլէսինտէ Նէնի չէշմէ սօգագընտա Թէրպիէն 76 մէթրօ արսատէ Փէվգինտէ 3 օտա վէ 1 սուֆա վէ 1 գույու վէ 30 մէթրօ պաղչէյի միւշթէմիլ նիմ քեարկիր 1 պապ մէնզիլին նըսֆ հիսսէսի ։

· 1500 · 8 · — Թօփխանէտէ Ճիհանկիր մահալլէսինտէ Թօբրագ սօգագընտա Թէրպիէն 60 մէթրօ արսատէ Փէվգինտէ 2 օտա վէ 1 սուֆայը միւշթէմիլ ախշապ պիր պապ մէնզիլին նըսֆ հիսսէսի ։

---

(1) Ճիւմլէլէրին պաշլարընտաքի հիզատա պուլունան րագգամլար՝ մահլիւլաթըն նումէրօլարըը, իքինճի հիզատաքիլեր՝ գըյմէթը մուխամմէնէլէրի, վէ իւչիւնճիւ հիզատաքիլեր՝ պէտէլը միւզայետէլէրինի պիլտիրմէքտէ տիրլէր ։

ԻԼԱՆ

ՕՐՄԱՆ ՎԷ ՄԷԱՏԻՆ ՄԷՃԼԻՍԻ

Պուլկար տաղը մատէնի անպարընտա մէվճուտ օլան վէ պէհէրինին ճէտիտ գըյմէթինի տէրուննինտէ 891 ճէնի գըյէ 500 տիրհէմ գուրշուն վէ 376 ճէնի տիրհէմ սիմ պուլունան 837309 աթիգ գըյէյէ մուատիլ 10731 6 գըյէի ճէտիտ միւրտէսէնքին մահալլինտէ Թէսլիմ օլունմագ վէ էտմանը նագտէն վէ բէշլինէն լիրա 100 ղրշ· հիսապը իլէ Թիճարէթ Նէզարէթ Նէզարէթը ճէլլէսի վէզնէսինէ վէրիլմէք շէրաիթը էսասիյէսի իլէ ֆիրուխթ օլունաճաղընտան, Թալիպ օլանլարըն Տէրսաատէթէ Օրման վէ Մէատին մէճլիսինէ վէ մահալլինտէ մաատէնը մէզգիւր միւտիրլիկինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր ։

23 Թըշրինի էվվէլ 31

ՆՈՐՏՏԱՅՁԷ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԻՀԱՄՊՈՒՐԿ

Յիշեալ ընկերութիւնն հրդեհի դէմ կ'ապահովագրէ տուներ, կարասիներ, խանութներ և ապրանքներ յոյժ չափաւոր պայմաններով, միջնորդութեամբ իւր ընդհանուր գործակալութեան։

ՇԻՆՏԼԷՐ ԵՒ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՊԱՀՉԷ-ԳԱՊՈՒ, ՃԷԼԱԼ ՊԷՅ ԽԱՆ

50

ԴԱՆԱԿ ԵՐԿԱԹ· [illegible]

ՏԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ԳՈՐԾԻՆԵՐ

ՊՂՆՁԷ, ՁՈՒԼԱԾՈՅ ԵՒ ԾԵԾՈՒԱԾ ԵՐԿԱԹԷ

ՊԱՐՏԷԶԻ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐ

32 Մահմուտիյէ փողոց, և
24 Բէրչէմպէ բազար Ղալաթիա

Հէնրիկ ԼԱՆԺ

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՄԵՔԵՆԱՅՆԵՐ

ԱՏԱՂՁԱԳՈՐԾԻ

ԵՒ

ՇԻՆՈՒԹԵԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ԳՈՐԾԻՆԵՐ

509

[illegible]

ԽԱՐԻՍԽ

ԿԵՆԱՑ ԵՒ ԵԿԱՄՏԻՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

Ի ՎԻԵՆՆԱ. Հաստատեալ 1858ին

1883 Դեկտեմբեր 31ին երաշխաւորեալ հասոյթն էր 80,711,893·45 Ֆրանք։

Ապահովագրել տուող անձինք մահուան պարագային մէջ տարեկան բաժիններէն % 25 շահ կ'ընեն։

Ապահովագրել տուող անձինք կենաց պարագային մէջ ապահովագրեալ դրամագլուխներէն մինչև 41 1/2 % շահ կ'ընեն։

ԽԱՐԻՍԽ ընկերութեան կատարած գլխաւոր գործողութիւնք են․

Ա. Ապահովագրութիւն մահուան պարագային մէջ։ Օրինակ․

35 տարեկան անձ մը 286 Ֆրանքի տարեկան բաժին մը կը վճարէ իւր ժառանգորդաց ապահովելու համար 10,000 Ֆրանքի դրամագլուխ մը, վճարելի իւր մահուանէն յետոյ և որ իրեն իրաւունք կուտայ շահուց մասնակցիլ իւր ապրած միջոցին։

Բ. Ապահովագրութիւն կենաց պարագային մէջ (Օժիտք)։ Օրինակ․

Մէկ տարեկան եղած միջոցին ապահովագրեալ տղայ մը քսան տարի յետոյ 10,000 Ֆրանքի դրամագլուխ մը պիտի ստանայ․ ասկէ զատ, պիտի մասնակցի Ընկերութեան 85 % շահուց՝ 298·30 Ֆրանք տարեկան բաժնոյն փոխարէն։

Վճարմեայ վճարելի կրկին ապահովութեան բաժինն է տարին 116·19 Ֆրանք։

Թուրքիոյ համար ընդհանուր Ներկայացուցիչ

ՄՈՐԻՍ ՊԻՐՔՁԻ

Գրասենեակք, Ղալաթիա, Վոյվոտա փողոց, Թիւ 29, Գերմանական Թղթատան վրայ.

Ընկերութեան սեղանաւորն է Ս. ԱՏԼԷՐ

ՋՐԻ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ ԱՄԵՆ ԼԵԶՈՒԱԻ

ՕՍՊՕՐՆԻ ՅՈՐԵՆ ՀՆՁՈՂ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՄԵՔԵՆԱՅՆ

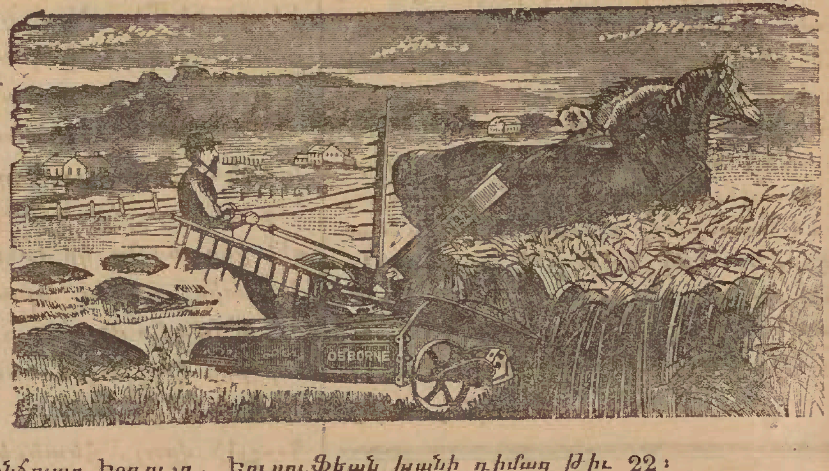

Օրը 88,000 քառակուսի կանգուն, այսինքն 55 դէնէմ կը հնձէ, ծանրութիւնն է 280 օխայ։ Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ ընդհանուր գործակատար Մկրտիչ և Յովհաննէս Մուրատեան եղբարք Կալաթա Եօրկանճըլար ճատտէսի Թիւ 70 և Պոլիս, Ֆինճանճըլար Եօգուշը, Եուսուֆեան խանի դիմաց Թիւ 22։

ԺԻՐՈՏԷԼԻ ԲԱՍԹԻՅԼՆԵՐԸ

ՆՈՐՎԵԿԻՈՅ ՄԱՔՈՒՐ ԽԱՑԾՂԱՆՈՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ

ՇՆՉՈՒԵԼՈՎ ԵՒ ՈՒՏՈՒԵԼՈՎ ԿԸ ՆԵՐԳՈՐԾԵՆ

ԸՆԴԴԷՄ

ՀԱՐԲՈՒԽԻ, ՊՐՈՆՇԻԹԻ, ԴՈՒՄԻ, ՇՆՉԱՐԳԵԼԻ, ՁԱՅՆԻ ԿԵՐԿԵՐՄԱՆ, ԽՈՒՋԱԿԱՏԱՊԻ

Մեծապէս Նախընտրելի են Բաքսիւլներէն եւ շաքարահատներէն, որք կը բեռնաւորեն ստամոքսն առանց ազդելու շնչառութեան խողովակաց վրայ

ԺԻՐՈՏԷԼԻ ԲԱՍԹԻՅԼՆԵՐՆ ԵՆ

ԽԱՑԾՂԱՆԻ ՄԻԱԿ ԲԱՍԹԻՅԼՆԵՐՆ

Վարձատրեալ Փարիզու 1878 Տիեզերական Արուեստահանդէսի կողմէ։ Նախարարական որոշմամբ, և ըստ խորհրդոյ Առողջապահական ժողովոյ, փորձերու ենթարկուած են և Ռուսիոյ մէջ թոյլատրեալ կայսերական կառավարութեան կողմէ, ըստ հաւանութեան կայսերական բժշկական խորհրդոյ։

Իւրաքանչիւր տուփ կը պարունակէ 70 բասթիյլ

ԽՆԱՄՔԻ ԵՒ ԾԱՆՕԹՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԵԱՆ ԵՂԱՆԱԿԻ ՄԱՍԻՆ

Ա. ԺԻՐՈՏԷԼ

Դեղագործ ի Սէնդ-Մէնհուլ (Մարն)

(Պահանջել Գործարանի կնիքն)

Այս Բասթիյլները ծծելու միջոցին, շնչուած օդը կ'առնու խայծղանին շոգիներն զորս ուղղակի կը տանի հիւանդութեան տեղը։ Ներգործման այս մասնաւոր եղանակին եւ միանգամայն իրենց բաղադրութեան պատճառաւ է որ այս Բասթիյլներն այնքան ազդու են այն ամեն հիւանդութեանց մէջ, որոց համար խորհուրդ կը տրուի խայծղան գործածել։

Յոյժ օգտակար են ծխողներու, այն անձանց որք կը յոգնեցնեն իրենց ձայնը եւ անոնց որք իրենց աշխատութեանց մէջ գրգռիչ շոգիներ կամ փոշիներ շնչելու ենթարկեալ են։ —Ֆրանսայի և օտար երկրաց մէջ, այս Բասթիյլներու անհուն յաջողութիւնը կը հաստատէ իրենց անժխտելի գերազանցութիւնը։

Գլխաւոր կեդրոնատեղին է Դեղագործական Մթերանոցն, Ղալաթիոյ մեծ փողոց, Թիւ 35։ Կը ծախուի ամեն գլխաւոր դեղավաճառաց քով։

ԲԱԲԱՅԵԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվըրբուլէ, Մէյտէրրանէ և Օտեսայի մէջ կանոնաւորապէս բանող

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետք
Այա Սոֆիա	3,000	Պէքս
Արգալոս	2,500	Ռոճըրս
Արքատիա	2,500	Քրուիքշանք
Լագոնիա	2,500	Ռոյլէս
Մասէտոնիա	3,500	Մարլ
Ռումէլիա	2,800	Ֆօթէրկիլ

Թէսսալիա շոգենաւն ամսոյս 24ին Պաթումէն վերադառնալով անմիջապէս Լիվըրբուլ պիտի ուղեւորի։

Այիա Սոֆիա շոգենաւն ամսոյս 24ին Լիվըրբուլէն աստ կ'սպասուի։

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամեն դիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ ԲՕՐՕ ԵՒ ԸՆԿ. Գործակալք

513

ՔԻՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք ամեն տասն օրն մ'անգամ կը բանին Լիվըրբուլի և Մէյտէրրանէի մէջ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Օրէկօն	7,000	Մալթա	3,000
Ալճէրիա	3,000	Մորոքքօ	2,500
Ալէբբօ	3,000	Նանթ	2,500
Պոդնիա	4,600	Բաւոնիա	5,000
Պալըթէք	2,500	Բալմիրա	3,000
Պրիթիշ Քուին	1,200	Սէրվիա	7,800
Սէֆալոնիա	5,000	Սքիթիա	4,600
Քալապրիա	4,700	Սարաքօսա	3,000
Շէրպուրկ	2,000	Սամարիա	3,000
Տէմէրարա	2,500	Սիտոն	3,000
Կալլիա	4,000	Թարիֆա	3,000
Քէտար	2,500	Թրինիտատ	2,500
Մարաթոն	3,000		

Ստորագրեալն արտօնութիւն ունի ուղեւորներ և վաճառք ընդունիլ Նիւ-Եորքի, Պոսթընի, կամ Ամերիկայի և Գանատայի ուրիշ և ուեւ նաւահանգստի համար։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈԼԻ Գործակատար

Թիւ 1 Քիւչիւք Հալիլ փաշա խան Ղալաթիա

511

N. 7.

Գաչընմագ, պաշ Թէբի, էմրազը ճիլտի միւզմինէ վէ սաչ տէօքիւլմէսի. Էմրազը մէզգիւրէյէ Տէլօրիէ մէրհէմինին խիթմէթը իլէ սէրիէն միւնտէֆի օլուր։ Բարիզտէ Գըլէքի սօգագընտա 51 նումէրօլու քիմեակէր Մ. Տէլօրիէ վէ սաիր էճզաճըլարտա վէ բէրուքէր տիւքքեանլարընտա պուլունուր, գալըպընտան սազընտա Զանազ ընըն ֆիյաթը 20 ղուրուշ. Եարըմ չանազընըն ֆիյաթը 12 ղուրուշ. Տէրսաատէթ տէբօզիթօսու եալըզ Ղալաթա կէօմրիւկինին գարշըսընտա Մ. Չէրվաթինին մաղազասընտա տըր։

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅՆԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսէյլեայ և Բօբէի մէջ կանոնաւորապէս բանող

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է «Մէնէրէ», որ Հոկտ. 26ին Մարսիլիայէն և նոյեմբեր 12ին Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է «Անոնէ», որ կը մեկնի նոյեմ. 5ին։

Ուղղակի և արագ ուղեւորութիւն

Նաւուղեւորի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն ԹԻՆՈՒԹԷ ՐԸՊՈՒԼ

Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միլլէթ

Մումհանէ փողոց, Թիւ 141

514

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Ընդ մէջ Անվէրսի, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանօ	2,000	Լէբանտօ	4,500
Անճէլօ	3,000	Մարէնկօ	4,300
Արկօ	1,300	Մարտէլլօ	2,500
Պասսանօ	3,500	Միլօ	2,000
Պորօտինօ	2,200	Նէրօ	2,000
Պրավօ	2,000	Օթէլլօ	5,000
Գէյրօ	2,600	Օրլանտօ	3,000
Գալիբսօ	2,500	Օթրանթօ	4,500
Գամէօ	2,100	Օբօրթօ	2,000
Գաթօ	2,000	Բասիֆիք	1,200
Գօմօ	2,700	Բալէրմօ	3,200
Տիտօ	2,500	Բանթէր	1,700
Տօմինօ	1,800	Բլաթօ	2,800
Էրաթօ	2,600	Րիալթօ	4,400
Տրատօ	2,600	Րինալտօ	3,200
Ֆալքօն	800	Րօլլօ	3,000
Ֆիտօ	1,700	Րօմէօ	5,500
Ֆլամինկօ	1,600	Րօտէօ	3,500
Կալիլէօ	5,500	Սալէրնօ	4,000
Կիթանօ	2,200	Սաբֆօ	2,000
Կօզօ	1,800	Սիլվիօ	2,000
Կրօտօ	2,200	Սօրէնթօ	4,300
Հանկօ		Թասսօ	1,200
Հէրօ	2,000	Թ. Ուիլսըն	3,000
Հիտալկօ	3,000	Թիկէր	1,300
Հիւմպէր	1,200	Թօլէտօ	2,800
Ճիւնօ	2,300	Թօրբէտօ	3,600
Քէլսօ	2,000	Եէտտօ	1600
Քօզիօ	2,200	Զէպրա	3,000
Լէօ	2,000	Զէրօ	41,0

Կրէթօ շոգենաւը, նաւապետ Ֆօրթհ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն աստ հասած է։

Պուֆալօ շոգենաւը, այժմ կը բեռնաւորի ի Հըլ։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւններ կան։

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ՖՐԷՏԷՐԻՔ ՀԻԼՏ ԻՒ ԸՆԿ.

Գործակալք

Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միլլէթ խան Ղալաթիա

514

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվըրբուլի և Մէյտէրրանէի մէջ բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանոբուս	4200	Օսայրիս	3000
Ֆէրօս	4000	Նէֆթիս	3000
Օամանի	4000	Բէրսա	3000
Սեսոստրիս	3250	Ատլանտիք	1700
Թիպս	3250	Լոդուս	800
Մաչետա	3250	Օլինտա	800
Մարիօթիս	3250	Սեսիլ	700
Սֆինքս	3000		

Օսայրիս շոգենաւը, նաւապետ Բօլ, ամսոյս 16ին Լիվըրբուլէն աստ կ'սպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Թ. ՈՒԻԹՈԼ և ԸՆԿ.

Մէյտանճըգ փողոց,

Ուիթոլ խան

ՃԷՅՄԶ ՄՈՍ և ԸՆԿ.

31, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվըրբուլ

515

ՖՐԷՏ ԼԷՅԼԱՆՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք կանոնաւորապէս կը բանին Լիվըրբուլի և Արեւելեան մէջ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալճէրիան	2500	Ֆավոնեան	3700
Ալզասեան	2500	Ֆլամինեան	3700
Անատոլուեան	2500	Ֆլավեան	3700
Աթէնեան	2500	Իպէրիան	5500
Արապիան	3700	Իլիրիան	5500
Պավարիան	6000	Իսթրիան	5500
Պուլկարիան	6000	Լէսպիան	2200
Քասթիլեան	800	Լիկուրեան	2500
Սայբրեան	2000	Լիզպոն	800
Տուրօ	700	Օբորթօ	700
Էճիբշըն	3700	Բէրսիան	3800
Ֆապիան	3700	Վալէնսիան	6800
Ֆալէրնիան	3700	Վիրճինեան	6800

Անտալուսեան շոգենաւը, նաւապետ Ֆըլէմինկ, ամսոյս 9ին դէպ ի Լիվըրբուլ կ'ուղեւորի։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԵՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՈՆԹԷՆ

Գործակալ

Թիւ 34, 35, 36, Նէնի Միլլէթ խան, Ղալաթիա.

Նաւատէրք, Պարոնայք Ֆրէտ, Լէյլանտ և ընկ. Լիվըրբուլ

Գործակալութիւնք

Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆոնթէն.

Ճիպրալթար, Պ. Պ. Քարվըր Եղբարք

Աղեքսանդրիա, Կ. Լ. Վահման և ընկ.

Մալթա, Ա. Քամիլէրի.

Շիրա, Ա. Մ. Մավրօկորտատօ.

Զմիւռնիա, Պ. Ուիդօլ և ընկ.

512

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ

1885 Հոկտ. 1 Երեքշաբթի օրէն սկսեալ մինչև Հոկտ. 31

(Բաց ի կիրակի օրերէն) Եւրոպական եղերքէն կամուրջ եկող շոգենաւուց երթեւեկութեան ժամերը

Ժ. Վ. Թ.

) 1 — Եէնիմ. Մէզարպ. Պէօյիւք. Թարապ. Եէնիք. (Եէնիք. շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի) 17
) 1 35 Եէնիք. Ռմէն. Միրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար Պէպ. (Արնաւ. շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի) 22
) 2 — Ր. և Ա. Գավ. Եէնիմ Մէզարպ. Պէօյ. Քիրէճ. Թար. Եէնիք. (Եէնիք. շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի) 32
) 2 50 Եէնիք. Ռմէն. Միրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար Պէպ. (Արնաւ. շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի) 21
(Ուրբաթ օրերը չպիտի հաղորդակցի)
) 3 15 Եէնիմ. Մէզարպ. Պէօյ. Թար. Եէնիք. Ռմէն. Միրկ. Պօյաճ. Ր Հիսար Պէպ. (Պէպ. պիտի հաղորդակցի) 19
4 30 Ա. Գավագ. Եէնիմ. Մէզարպ. Պէօյ. Թար. Եէնիք. Ռմէն. Միրկ. Պօյաճ. Ր. Հիսար. Պէպէք. Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք. 34
5 45 Եէն. Մէզ. Պէօյ. Թար. Եէնիք. Միրկ. Ր. Հիսար Պէպ. Արնաւ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշ. 22
6 30 Եէնիմ. Մէզարպ. Պէօյիւք. Թարապ. Պէյգօզ Բաշապ. Եէնիք. Միրկ. Գանլըճ. Ր. Ա. Հիսար Գանտիլ. Արնաւ. Չէնկ. Պէյլէր. Օրթաք. Գուզ. Պէշիք. Իւսկ. 1
8 15 Ա. և Ր. Գավ. Եէնիմ. Մէզարպ. Պէօյ. Թարապ. Եէնիք. Միրկ. Պօյաճ. Ր. Հիսար Պէպ. Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք. (ուրբաթ օրերը Ռմէնիա պիտի հանդիպի) 19
10 — Մէզարպ. Պէօյ. Թարապ. Եէնիք. Միրկ. Ր. Հիսար Արնաւ. Օրթաք. Պէշիք. 33

Արնաւուտքէօյէն կամուրջ եկող շոգենաւուց ժամերը

) 12 45 Պէպ. Արնաւ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք. 34
) 1 30 Արնաւ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք. Գապ. 1
) 2 10 Պէպէք Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք. 33
) 2 50 Արնաւ. Գուրո. Օրթ. Պէշիք. Գապ. 4
) 3 30 Պէպէք Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք. 23
) 4 15 Պէպ. Արնաւ. Գուր. Օրթաք. Պէշիք. Գապաթ. 32
10 40 Հիսարէն ուղղակի կամուրջ 22
11 10 Պէպէքէն ուղղակի կամուրջ 1

Անատոլու եղերքէն կամուրջ եկող շոգենաւուց ժամերը

) 12 35 Վանիք. Չէնկլ. Պէյ. Գուզկ. Գապթ. 21
) 1 — Պէյգ. Բաշպ. Ր. Բ. Մահ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտ. (Գանտիլլիի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի) 23
) 1 35 Գանտիլ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէրպ. Գուզկ. 28
) 2 45 Գանտ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզկ. 17
) 2 45 Պէօյ. Թար. Պէյ. Բաշ. Ր. բաշա. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտիլ. (Գանտ. շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի) 18
) 3 45 Գանտիլ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Իւսկ. 33
4 30 Պէյգօզ Բաշապ. Րիֆաթ բաշա Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշ. (Ուրբաթ օրեր ժմ. 4 45 Մէզարպուրնուէն պիտի ելլէ) 28
8 45 Պէօյիւք. Թարապ. Պէյգ. Բաշապ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզկ. Իւսկիւտար 21
(Ուրբաթ օրերը Ր. Բ. Մահ.)
10 20 Գանտիլլիէն ուղղակի կամուրջ 23

(Բաց ի կիրակի օրերէն) կամուրջէն Եւրոպական եղերք երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

2 30 Պէշիք. Օրթաք. Գուր. Արնաւ. Պէպէք Ր. Հիսար Պօյաճ. Ռմէն. Եէնի. Թար. Պէօյ. Մէզարպ. Եէնիմ. Գավագներ 34
2 45 Գապաթ. Իւսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Արնաւ. Գանտիլ. Ա. և Ր. Հիսար Գանլըճ. Միրկ. Եէնիք. Բաշապ. Պէյգ. Թարապ. Պէօյ. Մէզ. Եէնիմ. 1
3 45 Պէշիք. Օրթաք. Պէյլ. Արնաւ. Գանտ. Ր. Հիսար Գանլըճ. Միրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւք. Մէզարպ. Եէնի. 22
5 15 Գապաթ. Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնաւ. Պէպէք. Ր. Հիսար Պօյաճ. Էմիրկ. Ռմէն. Եէնիք. Պէյգ. Թարապ. Պէօյիւք. Մէզր. Եէնիմ. և Գավագներ 19
6 45 Իւսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլէր. Չէնկ. Արնաւ. Գնտիլ. Ա. և Ր. Հիսար Գանլըճ. Միրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէօյ. 21
8 15 Պէշիք. Օրթ. Արնաւ. Պէպ. Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարպ. Պէօյ. Մէզար. 33
10 — Եէնիք. Թարապ. Պէօյ. Մէզար. Եէնի. 32
10 30 Ր. Հիսար Պօյաճ. Միրկ. Ռմէն. Եէնիք. Թար. Քիրէճպ. Պէօյի. Մէզար. Եէնիմ. 17
11 10 Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւք. Մէզարպ. Եէնիմ. 19
11 30 Պէպ. Ր. Հիսար Պօյաճ. Միրկ. Ռմէն. Եէնիք. 22

Կամուրջէն Արնաւուտքէօյ երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

) 2 15 Ուղղակի Արնաւուտքէօյ 1
) 2 55 Ուղղակի Պէպէք 23
) 3 45 Ուղղակի Պէպէք 32
9 45 Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Արնաւ. Պէպ. Ր. Հիսար (Վոսփոր եկող շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի) 22
10 25 Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Արնաւ. Պէպ. 1
11 5 Գապաթ. Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնաւ. Պէպ. (Եէնիքէօյի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի) 21
11 45 Պէշիք. Օրթ. Գուրու. Արնաւ. Պէպ. 33
12 — Օրթ. Գուրուչ. Արնաւ. (ուրբաթ և շաբաթ օրերը Պէշիքթաշ) 1

Կամուրջէն Անատոլու եղերք երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

) 1 20 Իւսկ. Գուզկ. Պէյլէ. Չէնկ. Ա. Հիսար Պէյգ. Եէնիք. 21
) 2 15 Ուղղակի Գանտիլլի 17
) 3 10 » » 33
3 — Իւսկ. Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկ. Վանիք. Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Բաշապ. Պէյգ. (Ուրբաթ օրերը Ր. Բ. մահ. և Մէզարպ.) 28
9 25 Պէշիքթաշ, Գուզկունճ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Վանիք. Գանտիլ. (Գավագներ գացող շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի) 23
10 15 Գանտ. Ա. Հիսար Գանլ. Ր. Բ. մահ. Բաշապ. Պէյգ. Թար. Մէզարպ. Գավագներ 18
10 40 Պէշիք. Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Վան. Գանտիլլի Պէպէք (Գանտիլլիի նաւամատոյցը Պէյգօզի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի) 28
11 10 Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Րիֆաթբ. Բաշապ. Պէյգ. 23
11 40 Գապթ. Գուզ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. 34

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

Իւսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իւսկիւտար
— —	5 50	— —	8 15
1 —	6 20 Պէշիք	— —	9 — Պէշիք.
1 30	7 —	1 20	9 35
2 —	8 10 Պէշիք	1 45	10 10 Պէշիք
2 30	8 55	2 15	10 30 Գզ. *
3 10	9 45	3 —	11 —
3 45	10 — Պէշիք	3 45	11 25
4 —	10 30	4 20 Պէշիք	11 50
4 15	10 50 Գզ. Պշ	5 —	12 5
4 40	11 20	5 35 Պէշիք	12 5 Պշ Գզ*
5 — Պէշիք	11 40 *	6 5	
5 15	12 5	7 —	

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իւսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իւսկիւտար
— —	5 35 Պէշիք	1 25	7 —
—	6 15	1 55	8 15
1 —	7 —	2 35	9 — Պէշիք
1 30	8 10 Պէշիք	3 25	9 35
2 —	8 45	3 55 Պէշիք	10 — Պէշիք
2 45	9 30	4 45	10 35
3 30	9 55 Պէշիք	5 25	11 15
4 15	10 25	6 10 Պէշիք	11 50
5 —	11 —		12 5
	11 35		
	12 5		

) Այս նշանը կրող շոգենաւք Հոկտեմբեր 17էն սկսեալ մէկ քառորդ ժամ յետոյ պիտի մեկնին։

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԲԱՑ Ի ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐԷՆ

3 — Հարէմէն Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
4 30 » »
10 45 » » » »
11 35 » » (կիրակի օրեր ժ. 11 ին)
2 30 կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
4 — կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ
10 30 կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
11 20 կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ (կիրակի օրերը ժմ. 10 45 ին)։

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ՍԻՐՔԷՃԻ ԻՍԿԷԼԷԻ

ԵՒ

ԳԱՊԱԹԱՇԻ ՄԻՋԵՒ ԿԱՌԱՔԱՐՁ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 45 Իւսկիւտարէն Գապաթաշ Սիրքէճի
5 — Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
10 — Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
11 10 » Գապաթաշ
4 15 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
5 45 Սիրքէճիէն Գապաթաշ Իւսկիւտար
10 30 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
11 25 Գապաթաշէն Իւսկիւտար

Ծան. —Օդը միգապատ եղած ատեն, շոգենաւք իրենց գտնուած տեղը պիտի մնան։

Իզմիրի իտալական դեր-հիւպատոս Պ. Մէտանա՝ Ալեքսանդրիա փոխադրուած է նոյն պաշտօնով և փոխանակ Պ. Նէկրի յաջորդած է նմա իբր դեր-հիւպատոս Իզմիրի։

Կայսերական զինուորական վարժարանաց ընդհանուր քննիչ Ֆօն Տեր Կոլց փաշա, քանի մը շաբաթէ ի վեր ցամաքային երկրաչափական վարժարանի ուսանողաց հետ Բեայըտհանէի շրջակայքն երկրաչափական փորձերով կ'զբաղի։

Ափրիկեան Տրիպոլսոյ, Աքեայի և Պիզայի Նորընտիր կառավարիչք, Արիֆ պէյ և Մուսաֆ ու Զիվէր փաշայք իրենց պաշտօնատեղին ուղեւորելու հրաման ստացած են։

Հաքիքաթ ծանուցանելով թէ Քարասիի նահանգին Սանտրկայի գայմագամ Սիւլէյման էֆէնտի անցեալներն հրացանի հարուածով մ'սպաննուած է, կը յուսայ թէ ոստիկանութեան առ այս ի գործ դրած ջանից շնորհիւ ոճրագործը ձերբակալուելով իւր արժանի պատիժը պիտի կրէ։

Մէհմէտ Փէհլիվան՝ որոյ անունն յիշուած չէր բաւական ժամանակէ հետէ, վերստին երեւան ելած է։

Աւազակապետն անցեալ շաբթու Քիրիաքի շրջակայքը Եուսուֆչաք գիւղն երթալով, երեք ընկերաց հետ, կողոպտեր է քանի մը շրջուն վաճառականներ որք Կ Պոլսէն անդ կը վերադառնային։

Քարթալի և Կէպզէի իշխանութիւնք անմիջապէս զօրքեր ղրկեր են։

ԴԱՏԱԿԱՆ ՆՇԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՍԵՆԵԱԿ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ

ԱԶԴ

Սնանկութիւն Խաչատուր էֆէնտի Շիրվանեանի, յանձնակատար-վաճառական ի Բիւզտի էֆէնտի խան, Մէհրան Զարչի, Պոլիս։

Պահանջատերաց խնդրանօք և Առեւտրական Դատարանի Երկրորդ Սենեկի վճռով, Խաչատուր էֆ. Շիրվանեան սնանկացեալ հռչակուած է, և Սիմոն էֆ. Խանչէր և Ալի էֆէնտի առժամեայ Սէնտիքք կարգուած են։ Ուստի դատաւորը (ժիւժ գօմիսէր) կը հրաւիրէ վերոյիշեալ սնանկութեան բոլոր պահանջատէրերը ներկայանալ իրեն՝ իրենց մուրհակներով, անձամբ կամ ներկայացուցչաւ, հինգշաբթի, 14/26 Նոյեմբեր 1885, ժամ 5 էն 6 ըստ Թրքաց, լսելու համար առժամեայ Սէնտիքներու պատրաստած տեղեկագրին ընթերցումն և վերջնական Սէնտիքներու անուանման ձեռնարկելու, ըստ 170 րդ յօդուածի Օսմանեան Առեւտրական Օրինագրքի։

ԱԶԴ

Յարգոյ հասարակութեան կը ծանուցուի թէ Ղալաթիա Եէնի-Ճամիի դրան կից թիւ 13, Ս. Մ. Մինասեան և ընկերաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ գտնուած բոլոր ապրանքները շատ զեղչեալ գներով պիտի ծախուին հոկտեմբեր 20 երկուշաբթի օրէն սկսեալ։

Յարգոյ հասարակութիւնը կը հրաւիրուի այցելել յիշեալ վաճառատունը և օգուտ քաղել այս պատեհութենէն։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Լոնտոն, 4 Նոյեմբեր

Լորտ Կրանվիլ, ատենախօսութեան մը մէջ, յիշեցուց թէ Պէրլինի Վեհաժողովոյն մէջ անգլիական ներկայացուցիչք սպառնացած էին հեռանալ նիստէն, եթէ Պուլկարիա չբաժնուէր։ Ըսաւ թէ կը կարծէ որ Պիզմարք իշխանը քիչ կը հետաքրքրուի Պուլկարիան միացեալ կամ անջատ տեսնելու խնդրով։

Ստանտըրտ կը կարծէ թէ Սերպք կը պատրաստուին պուլկար սահմանագլուխն անցնիլ։

Վիէննա, 7 Նոյեմ.

Քալնօքի կոմսն յայտարարեց Աւստրիական Պատուիրակութեան Յանձնաժողովոյն մէջ թէ Աւստրիա համաձայն է տէրութեանց հետ՝ իրաց նախկին վիճակին վերահաստատման համար ի Ռումէլի։

ՏՐԱՄԱԿԱՆ

ԳԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 28 Հոկտեմբեր

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս	Լոնտրայի	վրայ	(պանքայի)	109
3 »	»	»	(վճռ.կնկն)	108 5/8
3 »	Բարիզի	»	(պանքայի)	23 15
3 »	»	»	(վճռ.կնկն)	23 22 1/2

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

		Դահեկան
Երէկ երեկոյ գոց. (Միաց. D. Սէրի Գ. կ.		— —
Զօրայրին գոցուելէն վերջը	»	15 5
Բէրայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	15 3
Բարձրագոյն գին	»	15 5
Նուազագոյն »	»	15 3
Կէս օրին	»	15

Փոխառութիւն 1858) » 1862)	A. Սէրի Գ. կ.	25 20
» 1860) » 1863) » 1872)	B. » »	15
» 1865) » 1869) » 1873)	C. » »	15

Իւնիֆիէ Եգիպտական

Երէկ երեկուան գոցուեցաւ	69
Այս առտու բացուեցաւ Գ. կ.	68 37
Կէս օրին	— —

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Սօսիէթէ Ժէնէրալ	Գ. կ.	Անգլ. լ.		3 10
Քրէտի Ժէնէրալ	» »	Օսմ.	»	6 5
Պանք տը Գոնս	» »	»	»	3
Օսմ. Շանժ է վալէօր	» »	»	»	3 12
Թրամուէյ	» »	»	»	280
Ռումէլիի երկաթուղի			Ֆր.	34
Օպլիկասիոն տը Բրիօրիթէ			»	—
Համենթուղթ Լաւրիոնի			»	50

Ընթացք դրամոց

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
0 Ֆրանքնոց	»	87 16
Անգլիական ոսկի	»	110
Ռօլ Իմփէրիալ	»	90 10
Քրիմէց	»	51 10
Դուպլի Թղթադրամ	»	9 26
» արծաթ	»	89 20
Ֆիօրին	»	8 26
Մէճ. արծ. (տարբ.)	»	108 2
Վեցնոց	»	102 25
Հինգնոց	»	102 25
Մէթալիք	»	98 10
Պղինձ	»	—
Թղթադրամ	»	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 7 Նոյեմբեր, ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քօնսօլիտէ				100 5/16
Օսմ.	»	Սէրի Գ.	բացուեցաւ	13 13/16
»	»	»	գոցուեցաւ	13 15/16
»	»	»	Ա.	26 1/4
»	»	»	Բ.	14 3/4
»	»	»	Գ.	13 7/8
Օթօման 1874				66 1/2
Փոխառութիւն 1877				78
Պանք Օթօման				9 3/8
Ռուսական փոխառ. 1873				94 3/4
Եգիպտական միացեալ (Իւնիֆիէ)				62 3/8
» առանձ. (բրիվիլէժիէ)				85 5/8
Տայրա Սանիէ				59 3/4
Տօմէնիալ (փոխառ. Րօչիլտ)				86 3/4
Հունգարական պարտաթուղթ 4 0/0				— —
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ				— —

Վիէննա, 7 Նոյեմբեր, ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	125 90
Օսմանեան երկաթուղի	17 —

Բարիզ, 7 Նոյեմբեր, ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 0/0				107 87 1/2
»	»	3 0/0		79 60
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Գ.			բացուեցաւ	13 92 1/2
»	»	»	գոցուեցաւ	14 07 1/2
»	»	Սէրի Բ.		15 50
»	»	» Գ.		— —
Օսմանեան երկաթուղի				35
» Բէժիի բաժնեթուղթք				—
Պանք Օթօման				494 37 1/2
Գրէտի Լիոնէ				515
» Ֆօնսիէ				1292 50
Բաժնեառամն Լ'իւնի				1216 25
Սուէզի ջրանցք				20 15
Ռուսական 5 0/0 1877ի				100 1/4
Իտալական Ռանթ				95 85
Եգիպտական միացեալ				317 50
Սպանիական (արտաքին)				56
Բրիօրիթէ թիւրք				349 37 1/2
5 0/0 Հելլենական				280
Ջէջ Լոնտրայի վրայ				25 20

ԲԱՐԻԶ ՓԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 7 Նոյեմբեր, ժ. 10 վ. 30 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 0/0	107 82 1/2
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ	14 07 1/2
Եգիպտական	317 50

ՍԵՐՊԻԱ

Սերպիա 4,900,000 հարիւրակալ տարածութիւն ունի, որու կէսը լեռներով եւ անտառներով ծածկուած են, իսկ 800,000ը մշակելի հողեր, 430,000ը արօտավայրեր և միացեալը անորոշ տեղեր են։ Մշակելի հողերուն մեծագոյն մասը եգիպտացորենի մշակութեան կը գործածուի, իսկ նուազագոյն մաս մ'ալ հաճարի, ցորենի, պէս պէս հունտերու, այգիներու, գետնախնձորի, ծխախոտի, կանեփի և այլն. այնպէս որ այն ինչ միջին հաշուով երկիրը տարին 448,327 տակառաչափ եգիպտացորեն կ'արտադրէ, մի միայն 250,000 տակառաչափ ցորեն, 32,000 տակառաչափ վարսակ եւ 80,000 տակառաչափ ալ ուրիշ հունտերու բերք յառաջ կը բերէ։ Դուարի մասին երկրին ունեցած հարստութիւնը հետեւեալ թուերով կը նշանակուի. 826,550 եղջիւրաւոր կենդանի, 122,500 ձի, 3,620,750 ոչխար և 1,067,940 խոզ։ Սակայն այս քանակութիւն տարուէ տարի կը նուազի, պարագայ մը որ քաղաքակրթութեան մի սովորական արդիւնքը կը համարուի։ Չըմոռնանք ըսել թէ՝ խոզը նոյնը եղած է Սերպիոյ համար, ինչ որ հարինգ ձուկը Հոլանտայի համար, այսինքն իր հարստութեան գլխաւոր աղբիւրը և ազատագրութեան պատճառը։ Անկախութեան պատերազմի դիւցազները, որոնք ԺԶ. դարուն մէջ Սպանիոյ Թագաւորին, Ֆիլիբ Բ.ի նաւատորմը ցրուեցին, հարինգի ձկնորսներ էին. այսպէս ալ Սերպիոյ մէջ եւս Միլօշ և իւր ընկերներ խոզարածներ և խոզի վաճառականներ էին։ Խոզերու անթիւ հօտեր երկրին կեդրոնը, այն է Շումատիայի ընդարձակ անտառներուն մէջ կաղինով կը սնանէին և ապա դէպ ի Սավ և Դանուբ տարուելով Ունգարիոյ եւ Աւստրիոյ համար կը վաճառուէին։ Իսկ այսօր կաղնի անտառները քանդուած լինելով՝ ամերիկեան խոզի ճարպը ամէն տեղ մուտ գտած է, թէեւ այնպէս 1881ին 325,000 խոզ արտածուեցաւ Սերպիայէն։

Եթէ դուարի քանակութիւնը նուազելու ենթակայ է՝ այս արգելք մը չէ բնակչաց թուոյն աճման, ուստի երբ Պէրլինի դաշնագրով յաւելուած գաւառակները, որոնք 280,000 բնակիչ ունէին՝ դուրս թողունք, կը տեսնենք որ այն ինչ հին գաւառները 1859 ին միմիայն մէկ միլիոն բնակիչ ունէին, այս թիւը 1866ին 1,215,586ի հասաւ և 1882ին 1516660ի։ Այսպէս Սերպիոյ մէջ տարեկան աճումը 2,2 առ հարիւր է ըսել է թէ յիսուն տարուան շրջանի մէջ բոլոր երկրին բնակչաց ամբողջ թիւը, որ այժմ գրեթէ 1,820,000 է, պիտի կրկնապատկի։ Եթէ դուարաց թիւը այս թուոյն վրայ բաժնենք՝ կը գտնենք որ մարդու գլուխ մէկ դուար կ'իյնայ, ուսկից կը հետեւի թէ մէն մի Սերպիացի՝ տարուան հարիւր յիսուն պահոց օրերէն զատ՝ ամէն օր միս կ'ուտէ։

Չկայ երկիր մը ուր աւելի ճշգրիտ ռամկավարութիւն մը իշխէ՝ քան ի Սերպիա։ Հին ակէյերը անկախութեան երկարատեւ պատերազմներու ժամանակ սպանուած կամ երկրէն մեկնած ըլլալով, սերպիացի գիւղացիները իրենց բնակած վայրերուն բացարձակ և անխախտ տէր եղած են։ Ուստի հոս ոչ մեծ հողատէրներ կան, ոչ ալ ազնուապետականներ։ Մէն մի ընտանիք ունի իր սեպհական հողը զոր կը մշակէ և ուսկից իր ապրուստը պիտոյքը կը հայթայթէ, թէ և մշակագործութեան խիստ թերի միջոցաւ։ Կրնանք ըսել թէ՝ ստորին դաս չկայ ամենեւին երկրին մէջ, շնորհիւ այն հին օրէնքի, որ կ'արգիլէ մինչեւ իսկ պարտքի համար վաճառել մարդու մը տունը, հինգ արտավար հողը, ձին, եզը և հերկման կարեւոր գործիներն։ Գիւղերուն մէջ գրեթէ չգտնուիր բանուոր, վասն զի և ոչ մի Սերպիացի չկիջանիր ծառայ լինել, Եանքիի մը պէս։ Մինչեւ անգամ խոհակերուհիներն և սպասուհիները Խռուաթիայէն, Ունգարիայէն և Աւստրիայէն կը բերուին։ Երբ երկրագործը իր ընտանիքին աջակցութեամբ չկրնայ իր խաղը կարել և ցորենը հնձել, իր դրացիներուն կը դիմէ, որոնք իրենց օգնութիւնը չեն զլանար նոյնին և հակառակ քաղէն վերադարձը հանդէսի առիթ մը կը լինի։ Ասանց վարձքի իրարու ծառայելու այս եղանակը մօպա կ'ըսուի, և այս է անշուշտ ոսկեդարը։ Դժբաղդաբար, այն գոռոզ Սերպիացիները, որ երբեմն միշտ զինեալ կը շրջէին, այժմ շատ անշահ երկրագործներ դարձած են։ Իրենց փայտաշէն թանձր արօրը՝ չորս եզի լծուած, թէև կը ճեղքէ գետինը իր երկաթեայ պղոլի խոփովը, այլ հողը չդարձներ։ Եգիպտացորենին կը յաջորդէ ցորենը կամ հաճարը և յետոյ տարիներով անմշակ կը թողուին անդերը։ Սակայն և այնպէս, որովհետեւ բնակութիւնը ցանցառ է՝ ուտեստը ոչ միայն կը բաւէ այլ և կրնայ արտածուիլ։ Այսպէս վիճակագիրներէ կը տեղեկանանք թէ Սերպիա տարին 30 միլիոն Ֆրանքի արժէառ կը ծախէ օտարին, և 8 կամ 10 միլիոնի ալ պտուղներ, հունտեր և գինի։

Որովհետեւ հարստութեան գլխաւոր աղբիւրը երկրագործութիւնն կը կազմէ Սերպիոյ մէջ, ամենէն աւելի մշակին կրթութեան հոգ տանիլ պէտք է անդ և այս մասին Զուիցերիոյ հետեւիլ։ Այս պէտքը յառաջդիմական նախարարութիւնը զգացած է և Պ. Նովագովիչ Սեռւբչինայէն ստացած է նոր օրէնք մը, որ փափաքուածին չափ կատարեալ է և ազդու։ Այս օրէնքի համեմատ, որ այս մասին ամենէն աւելի յառաջացած ազգերէն առնուած է, ինչպէս են Սաքսոնիա և Սկանտինաւեան երկիրները, կրթութիւնը վեցամեայ է և ստիպողական՝ եօթէն տասն երեք տարեկան տղայոց համար։ Ամէն վիճակ պարտաւոր է իր դպրոցին պէտքերը հոգալ, ինչպէս նաեւ մի ուսուցչի համար պատշաճաւոր թոշակ, բնակութեան համար տուն, մէկ արտավար պարտէզ, վառելափայտ և մինչեւ անգամ ի հարկին հանգստեան թոշակ։ Պաշտօնէութիւնը կը կարգէ այս վիճակային ուսուցիչները և մասնաւոր դպրոցներու բացման համար խիստ ծանր պայմաններու ներքեւ միայն արտօնութիւն կը շնորհէ։ Եթէ Սերպիա յաջողի այս օրէնք գործադրել՝ իրաւամբ պէտք է հպարտանայ, միայն թէ շատ դրամի կարօտ է այն։

1883ին բոլոր Սերպիոյ դպրոցներուն թիւն էր 618, որոնք ունէին 821 ուսուցիչ և ուսուցչուհի և 36,314 ալ աշակերտ և աշակերտուհի. ըսել է բնակչաց 48 հոգիին մէկ աշակերտ, որ շատ քիչ է։ Եթէ ի նկատ առնունք թէ բոլոր երկրին մէջ երկու քաղաք կայ՝ 20,000էն աւելի բնակչով, այն է Պէլկրատ և Նիշ, ութը քաղաք՝ հինգէն տասը հազար և քառասունը երեք քաղաք՝ երկուքէն հինգ հազար, և ասկէ զատ 930 աւան և գիւղ՝ հինգէն երկու հազար և 1270 ալ գիւղակ՝ 200էն 500 բնակիչ ունեցող, կը տեսնենք որ մինչեւ անգամ մեծ աւաններ յարդ. դպրոց չունին։ Սակայն եթէ գիւղերու և աւաններու մէջ կրթութիւնը նախանձելի վիճակ մը չունի, պէտք է յայտնել որ անդին պակաս չեն կատարեալ կրթարաններ ուր եւրոպական ազգերու կրթարաններու պէս ամեն ուսում, գիտութիւն և լեզուներ կ'ուսուցուին։ Ամբողջ կրթարաններու թիւը երեք է, որոնցմէ Պէլկրատի կրթարանը 620 աշակերտ ունի, իսկ Կրակուեւացի կրթարանը 357. ըսել է թէ՝ պակաս չեն հայրեր՝ իրենց զաւակներուն դաստիարակութեան փափաքող։ Կան նաեւ քսան ալ կիսակրթարաններ, ուր ամէն ուսում չաւանդուիր։ Այս ամէն կրթարաններու համար՝ կառավարութիւնը տարին կէս միլիոն Ֆրանք կը ծախսէ, որ քիչ բան ըսել չէ։

Մի և նոյն յառաջդիմական նախարարութիւնն է՝ որ բանակին մէջ կատարեալ բարեփոխութիւն մը ներմուծեց վերջերս՝ շնորհիւ Նիքոլիչ զօրավարին։ Այսու խաղաղութեան ժամանակ՝ բանակը պիտի բաղկանայ 17,000 հոգիէ, իսկ պատերազմի ատեն 80,000։ Բոլոր զինուորական ծախուց յատկացուած գումարն էր 10,305,326 Ֆրանք 1883ին. գումար մը, որ պետական գանձի տարեկան հասոյթին մի ստուար մասը կը կազմէ։

Սերպիոյ տարեկան հասոյթն է 34 միլիոն Ֆրանք. 1868ին մի միայն 13 միլիոն էր այն. տուրքերն աճելու մեծ յոյսեր կան, ըստ որում եթէ տուրքերը կանոնաւորապէս բաշխուին, մի և նոյն գումար կրնայ կրկնապատկիլ։ Ընդհակառակն ելեւմտական դրութիւնը խիստ նախնական վիճակի մէջ է սոտ, և ուղղակի տուրքը ոչ թէ կալուածի վրայ հաստատուած է, այլ մարդու գլխու։ Այսպէս ամէն մարդ առ առաւելն գիւղերու մէջ 15 թալերի (4 Ֆր. 80), քաղաքներու մէջ 30 թալերի, իսկ Պէլկրատի մէջ 60 թալերի կը վճարէ։ Այս ուղղակի տուրքը 12 միլիոն Ֆրանքի հասոյթ մը կ'արտադրէ։ Բայց այս դիտողութիւններ որքան ալ յուսալի լինին Սերպիոյ ելմտական վիճակին ապագային նկատմամբ, սա եւ պէտք չէ մոռնալ թէ՝ հանրային պարտքը, որ ամէն տարի կ'աւելնայ, մի մեծ վտանգ կը կազմէ։ Ասկէ աւելի աղքատացուցիչ չարիք մը չկրնար ըլլալ, ըստ որում ոչ միայն ընտանիքները կը ծանրաբեռնէ, գիւղերը կը կործանէ, այլ շատ աւելի վնասներ կրնայ հասցնել քան այն երեք աղէտները, որոցմէ փրկուելու համար ողբասացներ Աստուծոյ ողորմութեան կը դիմեն միայն. այս են՝ ժանտախտ, պատերազմ և սով, [illegible] մը աղէտները շուտով կը դարմանուին, ինչպէս տեսանք ի Ֆրանսա 1870ին. սակայն պարտքը կը խլէ հացը այն անձերու բերնէն, որոնք զայն արտադրած են. մեզի օրինակ Իտալիա, Ռուսիա և Եգիպտոս։ Ոչ միայն այս, այլ նաեւ կրկնակի աղէտալի է այն՝ արեւմտեան վաճառատեղիներէ հեռու երկիրներու համար. ըստ որում այսպիսի տեղեր բնականաբար բերքերը աժան գնով կը վաճառուին և դրամը քիչ է։ Պալքանեան Թերակղզւոյն կեդրոնը՝ մեկուսի գաւառի մը մէջ ընտանիք մը կրնայ դիւր կեանք վարել, բայց երբ ստիպուի հանրային պարտքի տոկոսէն իրեն ինկած բաժինն համար տարեկան 20 կամ 30 Ֆրանք ոսկի վճարել Վիէննայի կամ Փարիզի մի դրամատան, երեւակայեցէ՛ք թէ ինչ բերքեր իր անձնական պիտոյքէն զեղչելով պէտք է ծախել այնպիսի տեղ մը, ուր ոչ ուղիներ կան փոխադրութեան համար, և ոչ ալ գնորդներ, ըստ որում արդէն ամէն մարդ իրեն պէտք եղածը կ'արտադրէ։ Իրաւ է որ փոխառութեան դիւրութիւնը անգիմադրելի հրապոյր մը կ'ազդէ հանրային գործեր վարող անձերու համար, բայց երբ անգամ մը փոխառութիւն կը կնքուի՝ բաց մը կը գոյանայ, զոր գոցելու համար նորէն հարկ է դիմել փոխառութեան մինչեւ որ սնանկութեան օրը գայ։ Այս է արեւելեան փոխառութիւններու սովորական պատմութիւնը։ Սերպիոյ պարտքը դեռ մի միայն 130 միլիոն Ֆրանք է, որու 100 միլիոնը Պէլկրատ—Նիշ գծին երկաթուղւոյն և Պոնթուի սնանկութեամբ կորսուած միլիոններուն տեղ գործածուած է։ 1875էն սկսած են փոխառութիւնները իրարու յաջորդել և արդէն ալ տարեկան հասոյթի 34 միլիոնէն 7 միլիոնը սպառել։ Այս է առաջ դէպ ի կործանում տանող ուղին։ Ասկէ զատ Սերպիա 100,000 հատ Մօզերի նոր հրացաններէն առնելու համար՝ Անգլօ—Աւստրիական դրամատան տուած է աղի մենաշնորհը՝ տասնը հինգ տարուան համար։ Ճիշդ է որ ցարդ Սերպիա ամենայն դիւրութեամբ կը վճարէ իր պարտքի տոկոսները, և աւելի դիւրութեամբ պիտի վճարէ երբ Սելանիկ և Կ. Պոլիս տանող երկաթուղւոյ գիծը իր հարստութեան զարգացման նպաստաւորէ, սակայն և այնպէս սուղ սպառազինութիւններ, կրկնակի փոխառութիւններ, հասոյթներու դրամատուութիւններ, այնպիսի դժգոհացուցիչ պարագայներ են, որոնց միշտ պէտք է հսկել։

Երկրի մը տնտեսական վիճակը գնահատելու համար՝ բաւական է գիտնալ արմտեաց գինը և պաշտօնէից թոշակները։ Իրաւ է որ թուանշանները նուազագոյն են սա՝ Արեւմուտքէն, սակայն մեծ տարբերութիւն մը չ'են ներկայեր։ Այսպէս թագաւորին երբեմն 700,000 Ֆրանք կը վճարուէր. բայց 1882ին այս գումար 1,200,000ի բարձրացաւ։ Մետրապոլիտը կ'առնէ 25,000 Ֆրանք. նախարարներն ու եպիսկոպոսները՝ 12,630 Ֆրանք. պետական խորհրդականները՝ 10,140 Ֆրանք, դատաւորները՝ 2,500էն 4,000 Ֆրանք, համալսարանի ուսուցիչ մը՝ 3,283 Ֆրանք, որ ամէն հինգ տարի աւելնալով կրնայ մինչև 7,172 Ֆրանքի հասնիլ, զօրավար մը՝ 12,600 Ֆրանք, գնդապետ մը՝ 2,700 եւ վերջապէս տեղակալ մը՝ 1,920 Ֆրանք։ Պէլկրատի մէջ միսը մէկ Ֆրանքի կը ծախուի քիլոկրամը, կարագը՝ 3էն 4 Ֆրանք, ձուկը՝ մէկուկէս Ֆրանք, հացը՝ 0,25 Ֆրանք, գինին՝ մէկ Ֆրանք, զոյգ մը վառեակը՝ երկու կամ երեք Ֆրանք և հնդկահաւ մը չորս Ֆրանք։ Սակայն երկրին աւելի ներսերը՝ երթալով այս գիները կը նուազին, վասն զի արագ հաղորդակցութեան ճանբաները գիներու մէջ հաւասարակշռութիւն մը կը պահեն, ուստի Պէլկրատ քանի որ երկաթուղւոյ գծով կապուած է Եւրոպային՝ անոր հրապարակին ազդեցութենէն զերծ չկրնար մնալ։ Ձ.

(Շարունակելի)

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի

ՃԵՐՁԻ ՍԻԹԻ, 20 Հոկտ.

Շաբթուս մէջ Թուրքիայէն խումբ մը հայ գաղթականներ հասան Նիւ Եորքի նաւահանգիստ, որոց մէջ կար մի ընտանիք որ Ուսթըր պիտի ուղեւորէր հայրենիք չվերադառնալու որոշմամբ. ուրիշ երկու անձեր ալ Նիւ Եորքի բժշկական վարժարանը պիտի մտնեն եղեր, որք Բարբերդի միսիոնարաց դպրոցին մէջ արդէն ուսեր են բաւական ատեն։ Աւելորդ է ըսել որ այս նորեկ խումբը կը վերաբերի բողոքական եկեղեցւոյ և են բնիկ Տիգրանակերտցիներ։

—Անցեալ օր տեղւոյս լրագիրներէն մին հետեւեալ հետաքրքրական պատմութիւնը կ'ընէր հրդեհի մը առթիւ։ Ամսոյս 15 րդ գիշերը ժամը 10ին ատեններ Վինջօքի գիւղաքաղաքի մէջ Վիլիամ անուն անձի մը տախտակաշէն բնակարանին առաջին յարկէն կրակ կ'ելնէ. մինչեւ որ տան բնակիչք կ'արթննան ու ի փախուստ կ'աճապարեն, միւս յարկերու աստիճաններ բռնկած կը լինին. Վիլիամ իւր զաւակներով մէկտեղ կը ննջէ եղեր տան երրորդ յարկին մէջ, ուր բանտարկեալ կը մնայ բոլորովին յուսահատ։

Հրշէջ մեքենան հասած տան երկրորդ յարկին մէջ հասած կը լինի կրակն, ուր մոխիր կը դարձնէ ամեն ինչ։ Վիլիամ իւր ընտանեօք հանդերձ օգնութիւն կ'աղաղակէ եղեր տան պատուհաններէն և երբ կրակի-պաշտօնեայները (ֆայրմէն) աստիճաններ կը բարձրացնեն դէպի պատուհաններն ազատելու համար Վիլիամ ընտանիքն, յարկին տախտակամածը կը ծակի բոցերու առջեւ ու ծուխով կը լեցուին ննջարանի սենեակներն։

Վիլիամ, իւր ամուսինն և երկու զաւակները կը յաջողին ազատիլ, իսկ Ծօն Վիլիամ, այդ ընտանեաց անդրանիկ զաւակն, ծուխերուն մէջ շուարած գոլով կը կորսնցնէ այդ պատուհանն ու կը մնայ բոցերուն առջեւ։ —Ծօ՛ն, աջ կողմի պատուհանին մօտեցիր, կը պոռան ձայներ, բայց վերնայարկէն պատասխան մը չգար։ Վիլիամ իր հայրութեան կէսը կը խոստանայ տալ այն անձին որ կարողանայ իւր զաւակը ազատել, ոչ ոք կը համարձակի։ Կրակի-պաշտօնեայներն իրարու երես կ'սկսին նայիլ, որոցմէ երիտասարդ մէկը Վիլիամի կը մօտենայ սակարկութիւն ընելու համար։ Այդ միջոցին մէկը ճեղքելով բազմութիւնն կը մօտենայ Վիլիամի ընտանեաց, և «Հոգ մի ընէք, ես կրնամ ազատել Ծօնը» ըսելով աստիճաններէն վեր կ'սկսի ելնել։ Քիչ մը յետոյ անծանօթ մարդը Ծօնը շալկած աստիճաններէն վար կ'իջնէ. դիւրին է երեւակայել Վիլիամի և իւր ընտանեաց ուրախութիւնն։ Անծանօթը Ծօնն իւր ծնողաց յանձնելով հեռանալ կ'ուզէ հետեւեալ օրը գալու տեսնուելու պայմանաւ, բայց չ'յաջողիր։

Միւս օրը բոլոր Վինջօքն կը լսէ թէ այդ անծանօթ մարդը Ծօնի խօսնեցեալն է եղեր, տասնեւութամեայ օրիորդ մը Մակի անունով, որոյ ամուսնութիւնը տեղի պիտի ունենայ եղեր քանի մը շաբաթ յետոյ։

—Անցեալ ուրբաթ օր Ֆօգ Ալէն անուն կին մը մեռած է Նիւ Եարք (մեծ երկու մղոն հեռու քաղաք մ'է Նիւ Ճէրզի Նահանգի մէջ) քաղաքի [illegible] տան մէջ ի հասակի 104 ամաց։ Ալէն կը յիշէ եղեր Միացեալ Նահանգաց քաղաքական պատերազմներէն շատերն ու տեսած է բոլոր Նախագահներն։ Ասկէ զատ կը պատմէ եղեր անցեալ դարու վերջերը պատահող շատ մը դէպքեր և ինքն Հօպօքընի մէջ ծնած ըլլալուն համար գիտէ եղեր Հօպօքընի մեծ ընտանեաց պատմութիւնն։

Ալէն հպարտանալով կը պատմէ եղեր մի դէպք իւր բոլոր այցելուաց։ Սա փոքր մանուկ մը եղած ատեն Միացեալ Նահանգաց առաջին Նախագահ Ուաշինկթըն կ'այցելէ օր մը Հօպօքընի հանրապետական պաշտօնատունն. իւր հայրն իր միամօր դուստրը թեւերու վրայ առած կը բարձրացնէ որպէսզի մանկիկը կարենայ տեսնել մեծ հրամանատարն։ Ալէն թեւերը կ'երկնցնէ Միութեան Նահանգաց փրկչին և սա վերջինը կենալով կը գգուէ ու կը համբուրէ մատաղ մանկիկն։

—Անցեալ հինգշաբթի կէս օրին Նիւ-Եորքի Պօուըրի փողոցին մէջ բնակող Վէրնըր անուն գերման-ամերիկացին իւր տունը կը մտնէ և քիչ յետոյ վերստին դուրս ելնելով երեկոյեան ժամը 6ին կը վերադառնայ ու կը փակուի իւր փոքրիկ սենեկին մէջ, որուն միմիայն պատուհանը կը նայի եղեր Պօուըրիի վրայ. հետեւեալ օրն երեկոյեան ժամը 5ին մէկը կուգայ և Վէրնըրը կ'ուզէ տեսնել ըսելով թէ ծերունի Գերմանը ողորմութիւն մը պիտի տայ իրեն. տանտէրը ցոյց կուտայ այս մարդուն Վէրնըրի սենեակն և այս վերջինը քանիցս զայն բաղխելէ յետոյ, պատասխան չ'առնելով ու կը մեկնի անմիջապէս։ Տանտէրը մինչեւ ժամ 2 Վէրնըրի դարձը չտեսնելով կասկածի կ'երթայ ու նոյն ժամուն լուր կը տանի մօտակայ պահականոցն, ուսկից քանի մը ոստիկանք գալով կը բանան սենեակն ու Վէրնըրի դիակը կը գտնեն կէս մը մահճակալին և կէս մը տախտակամածին վրայ ինկած, ծերունին Գերմանը գիշերուան հագուստով և արիւնաթաթախ գտնուեր է։

Ոստիկանք, դիակը տախտակամածին վրայ պառկցնելէ յետոյ, կը խուզարկեն զայն և վրան կը գտնեն միայն 5 տոլար ու քանի մը թուղթեր։

Մահճակալին տակէն ոստիկանք դուրս կը հանեն բաւական մեծ քարի մը կտոր, թաշկինակի մը մէջ փաթթուած, որ արեամբ ներկուած է եղեր. իսկ մահճակալին մէկ ոտքը կոտրած լինելով, անկողինը գետինը թափելու վրայ է եղեր։

Դիակին բերնին ու քթին քով վերքեր կան եղեր, որոցմէ վազած արիւնը ներկեր է բոլոր երեսն ու շապիկը, իսկ աջ կողի ոսկորներէն երեքը ջախջախեալ վիճակի մէջ գտնուած են։

Գերման-ամերիկացւոյն սենեկի զարդերը չեն կողոպտուած և արդէն կահկարասին մեծ արժողութիւն մը չունի եղեր։ Պատէն կախուած վկայագիր մը կը հաստատէ եղեր թէ Վէրնըր 74 տարեկան և 39ին Միացեալ-Նահանգաց հպատակ եղած է։

Դիակը կը փոխադրուի ի դիակնատուն, ուրտեղ կատարուած քննութիւնք կը հաստատեն թէ Վէրնըր նոյն օրը չէ մեռած, ինչպէս ի սկզբան կարծուած էր։

Այս յանդուգն սպանութեան լուրն էջեր լեցուցած է լրագրաց մէջ. զարմանալին այն է որ Վէրնըրի սենեկին կից բնակող Րիկէն անուն ընտանիքը բան մը չէ լսած սպանութեան գործըւած պահուն, որ անշուշտ բաւական աղմուկ յարուցած ըլլալու է. միայն Տիկին Րիկէն ըսած է թէ ուրբաթ առաւօտ ձայն մը լսած է Գերման-ամերիկացւոյն սենեկէն, բայց ուշադրութիւն չէ ընծայած երբէք։

Ասկէ զատ այդ տանը դուռը բաց չպահուիր եղեր. այցելու մը առանց կանխաւ իւր գալուստն իմացնելու դուռը չկրնար բաց ունենալ իւր առջեւ։

Հին Գերմանը բաւական ծանօթ է ժողովրդեան, երկար ատեն Նիւ-Եորքի և Ֆիլատէլֆիոյ մէջ պաշտօններ վարած է Հանրապետութեան շրջանակին մէջ և զինուոր եղած է վերջին պատերազմին։

Վէրնըր սովորութիւն ունի եղեր իրեն հետ մեծաքանակ դրամ պտտցընել. զարմանք կը պատճառէ իւր ձորձերուն մէջ միայն 5 տոլար գտնըւած լինելը։

Դիակը կը գտնուի այժմ դիակնատան մէջ, իսկ ոստիկանք ոճրագործութեան հեղինակները կը փնտռեն, և դատաւորը՝ տանտէրն ու սպանելոյն մօտ բնակող ընտանիքը կը հարցաքննէ։

Այսպիսի զարմանալի ոճրագործութիւններ միշտ կը պատահին, մանաւանդ Ամերիկայի մեծ քաղաքաց մէջ. կարելի չէ գտնել մի թերթ լրագիր, որուն մէջ հրատարակուած չլինին կա՛մ սպանութեանց, կա՛մ գողութեանց և կա՛մ այլ այլ չարագործութեանց վերաբերեալ լուրեր։ Ուօրլտի երեկուան ու այսօրուան թերթերն երկար էջեր նուիրած էին այս դէպքին, որուն մէջ սպանելոյն կենսագրութիւնը, նորա սենեկին մեծութիւնն ու լայնութիւնն, իւր ձեւն, հասակն և այլ ամեն մանրամասն տեղեկութիւններ նկարագրուած էին։

Եթէ այսպէս մանրամասնութեանց նկարագրութիւններ գրել արգիլուէր, կարծեմ Նիւ-Եօրք-Հէրըլտ, Ուօրլտ, Սըն և սոցին նման մեծ թերթեր կը պարտաւորէին քիչ մը պզտիկցնել իրենց ծաւալը։

Հ. ԵՆԻՆԵԱՆ

ԵՎԳԱՖԸ ՀԻՒՄԱՅՈՒՆ

Եվգաֆը Հիւմայուն վարիտաթը ումումիյէ իտարէսի մահլիւլաթ չիւլէսինտէն պէհէր կիւն միւզայիտէլէրի իճրա օլունմագտա օլան աթիւզզիքր մահլիւլաթըն իճմալ 1301 սէնէսի խըլալընտա 30ընճը բաղար էրթէսի կիւնիւնտէն Թըշրինի էվվէլին 21ինճի բաղար էրթէսի կիւնինէ տէկին 3 տէֆա իլան գըլընմըշ իսէ տէ մահլը միզգիւրտա 21ինճի բաղար էրթէսի կիւնիւնտէն Թըշրինի էվվէլին 28ինճի բաղար էրթէսի կիւնիւ միւզայէտէի ինթիհայիյէսի հուզուրը նէզարէթտէ սաաթ 6տան 10տա գատար պիլ իճրա էրթէսի սալը կիւնիւ եւիզոլ 5 վէ տահա զիյատէ զամմ վուգու պուլուր իսէ գապուլ օլունարագ անտէն սօնրա քէյֆիյէթ թէվֆիզը իտիլիւն գըլընաճաղընտան գըյմէթը մուխամմէնէսինին էօշրինէ միւսավի թէմինաթ աքչէսի իլէ պէրապէր խարիճի մէզքիւրէյէ միւրաճաաթ իթմէլէրի լիւզում կէլէճէկի 4ինճիւ տէֆա օլարագ իլան վէ իլմիթար օլունուր։

• 5300 • 4 • —Կօզգատա Մէյտան Քէմալէտտին մահալլէսինտէ Ճամիի շէրիֆ գարշըսընտա Թէրզիլէն 45 մէթրօ պիր գըթա մէնզիլ արսասը։

• 231600 • 8 • —Պէյքօզտէ գարիյէսինտէ Հասան փաշա պաղչըսը եօլունտա պէրմուճիպը խարիթա 84 տէօնիւմ պաղ վէ տաղ վէ օրման մահալլէրի վէ տէրունինտէ տօլապը 2 գույու վէ 1 պարագաճը բալանգասը միւշթէմիլ պիր գըթա պօսթանըն 9 հիսսէտէն 2 հիսսէսի մահլիւլէտէն վէ գուսուր 7 հիսսէսի տախի հիսսէի մահլիւլէ իլէ պէրապէր հիսսէտարլարը Թարաֆընտան ֆիրուխթ օլունաճաղը։

• 229400 • 9 • —Պու տախի Պէյքօզտէրէ գարիյէսինտէ պօսթանը մէշգիւրէ մուլթէզիմ Հասան փաշա պաղչըսը եօլունտա 77 տէօնիւմ պաղ մահալի իլէ պօսթան տէրունինտէ քէյիւր 2 գույու վէ 1 հավուզ վէ 1 ախօր վէ 177 տէօնիւմ տաղ մահալինի միւշթէմիլ 1 գըթա պօսթան վէ տաղ մահալլէրինին 12 հիսսէ իթիպարիլէ 8 հիսսէսի մահլիւլէտէն վէ գուսուր 4 հիսսէսի տախի քէզալիք հիսսէտարլարընըն րիզա վէ մուվաֆագաթլարը իլէ հիսսէի մահլիւլ 3 պէրապէր ֆիրուխթ օլունաճաղը։

• 12000 • 14 • —Շէհզատէ գուրպինտէ Գալէնտէրխանէ մահալլէսինտէ Տիրէքլէր-արասը ճատտէսինտէ Թէրզիլէն 12 մէթրօ արսատէ քէարկիր վէ չէհրի 100 ղրշ. քիրալը մուգատտէմէ գասապ վէ էլէքճի թէրզի

—Պելկրատ, 4 Նոյեմ.

Սերպ կառավարութիւնը կը ժխտէ այն լուր թէ արդէն որոշեր է արշաւել ի Պուլկարիա։

—Հռոմ, 4 Նոյեմ.

Իտալական լրագիրք ոմանք կը հերքեն այն լուր թէ Իտալիա պաշտպաններէն օգուտ քաղել կ'ուզէ՝ հողային ընդարձակում մը ձեռք բերելու համար։

—Սոֆիա, 5 Նոյեմ.

Մեծ հանդարտութիւն կը տիրէ Փիլիպէի մէջ։ Առժամանակեայ վարչութիւնը կ'աշխատի հաստատուն հիմերու վրայ դնել պուլկարական վարչային դրութեան կիրառութիւնն, յԱրեւ. Ռումէլի։ Նամաւորաց զինուորական մարզանքն յոյժ յառաջացած է։ ([illegible])

ԵԳԻՊՏՈՍ ԵՒ ՍՈՒՏԱՆ

—Լոնտոն, 6 Նոյեմ.

Թէ՛ Սթանտըրտ և թէ՛ Տէյլի Նիւզ կ'իմանան թէ մեծ շարժում մը կը դիտուի Սուտանցւոց մէջ, որք կը պատրաստուին Եգիպտոսի վրայ քալել, և արդէն 6,000 ապստամբք Վատի-Հալֆայի եգիպտական կայանին վրայ յարձակելու պատրաստ են։

(Մ. Օրիէնթալ)

Կ. Պոլսէ կը հեռագրուի առ Տէյլի Նիւզ թէ Բ. Դուռն անգլօ-եգիպտական պայմանագրոյն մէկ օրինակն հաղորդեր է մեծ Տէրութեանց։ Բ. Դուռը նոցա ուշադրութիւնն հրաւիրեր է սա իրողութեան վրայ թէ պայմանագիրք, վեհ. Սուլթանին գերիշխանութեան իրաւունքներն յարգելով հանդերձ, չի բանադրեր ո՛չ մին այն առանձնաշնորհմանց զորս օտար Տէրութիւնք կը վայելեն յԵգիպտոս։

Մասուայէ գրուած նամակ մը կը պատմէ սրտայոյզ միջադէպ մը Բուֆիտի ճակատամարտին, ուր վերջապէս սպաննուեր է Օսման Տիկմա, Հապէշներուն ձեռամբ։

«Պարտեալ Սուտանցիք փախչելնուն պէս, Հապէշք սկսան փնտռել այն ահարկու Օսման Տիկմայի դիակը մեռելոց մէջ։

«Շատ փնտռեցին, բայց չկրցին գտնել։ Սակայն, Հապէշոց Սպարապետն, Ռաաս-Ալուլա, իւր զօրքով քաշուելէ յառաջ, պատերազմի դաշտին վրայ նշմարեց գերուհի մը, որ, արտասովոր աչօք, խուզարկութիւններ կ'ընէր մեռելոց մէջ։ Ի տես նորա, մարդ պիտի կարծէր գթովալից մայր մը որ կը փնտռէ զիւր կորուսեալ որդեակ. ա՛յնչափ խորին էր ցաւը զոր կ'արտայայտէր խեղճ կնոջ դէմքն։

«Յանկարծ, ուրախութեան փայլակ մ'երեւցաւ գերուհւոյն դիմաց վրայ.— գտած էր դիակը զոր կ'որոնէր այնչափ խնամքով։ Եւ այն դիակի վրայ խոնարհած, անհասկընալի խօսքեր կը մրմնջէր։

«Ռաաս-Ալուլա բնականապէս ուշադրութիւն դարձուց այս կնոջ վրայ, զոր իւր առջեւ բերել տուաւ։ Ներկայք ճանչցան թէ գերուհին ոչ այլ ոք էր բայց եթէ Օսման Տիկմայի կինը։ Գտած դիակն ալ Օսման Տիկմային էր։ Հապէշ Սպարապետը, գեղանի գտնելով Սուտանցի ապստամբապետին կինը, զայն նուէր ղրկեց իւր բարեկամներէ միոյն։

«Իսկ Հապէշք վերուցին Օսման Տիկմայի դիակն։ Ուրախութեան աղաղակներով գետնաքարշ ածեցին մինչեւ բանակետղն, ուր կտրեցին նորա գլուխն և նիզակի մը ծայրն անցուցին։ Ապա դիակը տարին Սանայիթ, ուր իրենց գիտցած եղանակաւ զմռսելէ յետոյ, փոխադրեցին Ասմարա։»

Պ. ՏԸ ՖՐԷՍԻՆԷԻ ԱՐԿԱԾԸ

Վերջին Թղթաբերով առնուած փարիզեան լրագիրք մանրամասն տեղեկութեամբք լի են Պ. տը Ֆրէսինէի ծանուցեալ արկածին և ոճրոյն հեղինակ Մարիոդի վրայօք։

Ինչպէս բոլոք, Մարիոդի յիսունամեայ Գորսիքացի մ'է, միջահասակ, յաղթանդամ, լայն ճակատով, սպիտակ պեխերով և մոխրագոյն կիսամօրուքով։ Ձերբակալուելուն հետեւեալ օրը, Վարչն փողոցի ոստիկանատունը տարուելով, հարցաքննեցաւ Պ. Սանդուզչիի կողմէ, որ ի ծնէ Գորսիքացի լինելով, Գորսիքայի գաւառաբարբառով խօսեցաւ հետն։ Անդ յայտնեց թէ ի՛նչ բընաւ չէր ճանչեր զՊ. տը Ֆրէսինէ, թէ նախորդ օր առաջին անգամ տեսած էր զինքն և թէ բնաւ զինքն սպաննելու դիտում ունեցած չէր։ Սակայն մերժեց ուրիշ ո և է տեղեկութիւն տալ իւր անձին վրայ, առանց փաստաբանի մը ներկայութեան։

Ոճրին լուրը տարածուած էր արդէն նոյն միջոցին, և Հանրապետութեան Նախագահն, Նախարարք, Խորհրդարանի Նախագահն և ուրիշ շատեր յաջորդաբար կ'երթային իրենց խնդակցութիւնն յայտնել Պ. տը Ֆրէսինէի, անվտանգ ազատած լինելուն համար։ Լորտ Սալզպրի անմիջապէս հեռագիր մ'ուղղեց յանուն իւր և իւր պաշտօնակցաց։

Յաջորդ օր, ձերբակալեալն իւր խոստովանութիւնն ըրաւ հարցաքննիչ դատաւոր Պ. Պրնուայի առջեւ, ի ներկայութեան փաստաբան Պ. Լակէրի։ Ըսաւ թէ Բիէր Մարիոդի կը կոչուէր և կը բնակէր Վօժիրար փողոց թիւ 14, Պատմեց թէ շինութեանց վարիչ եղած էր. Նախ պաշտօնեայ ի Բօր-Սայիտ, Սուէզի ջրանցքին, ապա Բանամա գացած էր իւր քսան և մէկ տարեկան աղջկան հետ։ Իւր ժամանումէն քիչ յետոյ, գործաւորներ գիշերանց իւր բնակարանը մտնելով, ամեն ինչ կողոպտած էին և քաշուած, բռնաբարելէ յետոյ իւր տարաբախտ աղջիկն որ այդ ակումբներէն երկու օր յետոյ մեռեր էր։

Այս պատմութիւնն ընելով, Մարիոդի սկսաւ լալ, իւր տան մէջ գտնուած լուսանկարչական ալպոմ մը առաւ, որ դատաւորին գրասեղանին վրայ կը գտնուէր, տենդային դողումով մը թղթատեց զայն, հանեց իւր աղջկան կենդանագիրը, դատաւորին աչքին առջեւ դրաւ զայն, վշտի անբացատրելի ձայնիւ մ'ըսելով.

Ահաւասիկ, խե՛ղճ աղջիկս։ Գեղեցիկ էր, չէ՞։ Եւ սպաննեցին զայն, և անպատուեցին զայն, ու չեն ուզեր վրէժ լուծել։

Ուզեցի արդարութիւն պահանջել, ըսաւ շարունակելով իւր պատմութիւնն. մտիկ չըրին ինձ։ Փորձեցի մարտնչել, և վռնտեցին զիս։

Ֆրանսա վերադարձայ հաւաքած քիչ մը դրամովս, և նորէն փորձեցի արդարութիւն ստանալ։ Իմ ամեն ջանքերս ընդունայն ելան։ Թշուառութեան դէմ կը կըռուէի։ Իբր սպասաւոր ծառայելէ յետոյ Աժանս Հավաս գրասենեակը, հիւանդացայ։ Նախ Օգէլ-Տիէօի և ապա Շարիդէի հիւանդանոցն ընդունուեցայ։ Երբ առողջացայ, պարապ էի։ Յայնժամ ամեն արհեստ ի գործ դրի։ Այլ աչքէս չէր հեռանար իմ նպատակս, իմ խեղճ աղջկանս վրէժը լուծել։ Սակայն ի՛նչ կրնայ ընել միայնակ, անոք և աղքատ թշուառ մը։

Բանիցս գանգատագիր մատուցի արտաքին գործոց նախարարութեան, ուզեցի նաեւ հանրային շահու Դաշնակցութեան կարեկցութիւնը շարժել, այլ իմ ողբերս անարձագանգ մնացին։

Իմ ձեռնարկներուս անյաջողութիւնը տեսնելով է որ որոշեցի աղմուկ յարուցանել անուանս շուրջը։ Իմ դիտաւորութիւնս չէր երբեք սպաննել զՊ. տը Ֆրէսինէ, զոր չէի ճանչեր։ Նոյն իսկ իրեն վրայ կրակ չըրի և կարելի է ըստ հաստատել Քոնքորտի կամուրջին խճուղին քննելով։ Գետնին նշան առի, և գնտակն այն տեղուանքը լինելու է։

Կը կրկնեմ, ուզեցի մի միայն ձերբակալել տալ զիս և ուշադրութիւն հրաւիրել իմ վրայ, որպէս զի արդարութիւն ստանամ։

Ինչպէս կը տեսնուի, արդարութիւնն իւր դիմաց ունի ո՛չ ոճրագործ մը և ո՛չ ալ յիմար մը, այլ հայր մը որ բազմաչարչար կեանք մ'ունեցած է և ընտանեկան խոր վշտեր։ Իւր աղջկան մասին բրած պատմութիւնն այլ և այլ կողմերէ հաստատուած է։ Տեսնենք ֆրանսական արդարութիւնն ի՛նչ վճիռ պիտի տայ այս խնդրոյ մասին։ Ամեն պարագայի մէջ կը խոստանանք գործին ելքն հաղորդել մեր ընթերցողաց։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կրօնական Ժողովն երեկ մեծամասնութիւն չունենալով, չկրցաւ նիստ կազմել։ Ներկայ էին միայն Գեր. Առաջնորդն՝ Խորէն Սրբազան, և անդամներէն Տ. Գարեգին վարդապետ Թաթարեան և Տ. Տաճատ վարդապետ, որք զբաղեցան միայն քանի մը նախնական խնդիրներով։

Ժողովն յառաջիկայ հինգշաբթի օր նիստ պիտի ընէ ի Ղալաթիա։

Կը լսենք թէ Գեր. Ղեւոնդ եպիսկոպոս Շիշմանեան մօտերս մայրաքաղաքս պիտի գայ։

Սղերդէն առնուած նամակներ տըխուր կերպիւ կը նկարագրեն տեղւոյն ազգային գործոց անկերպարան վիճակըն։ Առաջնորդական Տեղապահն իւր պաշտօնատեղին չէ հասած դեռ և ազգայինք անխնամ կը մնան։

Այս մասին Ազգ. Պատրիարքարանի ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք։

Մայրաքաղաքիս երաժշտասէրք գոհութեամբ պիտի իմանան անշուշտ թէ Ցակոբ էֆ. Ասատուր Լէպլէպիճի-Բօլքա անուն պարերգ մը պատրաստած է ազգային հանրածանօթ երաժշտապետ Տիգրան էֆ. Չուխաճեանի Լէպլէպիճի Հօր-Հօր աղա Օբէրէթէն։ Լէպլէպիճի-Բօլքան, դաշնակի համար կարգադրուած ընտիր եղանակ մ'է, որ վստահ ենք թէ մեծ յաջողութիւն պիտի գտնէ յառաջիկայ ձմրան սրահներուն մէջ։

Մ. Դափամճեան էֆէնտի նամակաւ մը կը ծանուցանէ մեզ թէ իւր խմբագրութեամբ հրատարակել Մէճմուայը Ախպար լրագիրը (Պատկեր-Հայ-Կենաց) որ ընդհատուած էր անցեալ շաբաթ օր, ապահովեալ լինելով յետ այսօրիկ, վաղուընէ սկսեալ պիտի շարունակուի կանոնաւորապէս։

ՄԱԿԱՐ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ

Այս աւուր թուով հրատարակած ենք վեհ. Մակար Կաթողիկոսի ի Կովկաս ընդունելութեան նկարագրութիւնը։ Վաղուան թուով պիտի հրատարակենք վեհ. Կաթողիկոսին ի Թիֆլիս հոգեւորականաց կողմէ գտած ընդունելութեան նկարագրութիւնը։

ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎՈՑ ՎԵՐՋԻՆ ՆԻՍՏԸ

Պատ. խմբագրութեան Արեւելք Օրագրի.

Ազգային Ժողովոյ վերջին նստի նկարագրին մէջ, զոր հրատարակած էք երէկի թուով, ի մէջ այլոց ցոյց կուտաք և զիս «անընդհատ ընդմիջումներով ժողովոյ բարեկարգութիւնը խանգարելու առիթ ընծայող մինչեւ վերջն»։

Զրպարտութիւն է այս բոլորովին։ Ժողովոյ ատենագրութիւնք պիտի ցուցնեն, հակառակ Ձեր յայտարարութեան, թէ ե՛ս մանաւանդ կարգապահութեան հրաւէր ըրի քանիցս. նախ, իբրեւ Դիւանի անդամ, համախոհութեամբ Վսեմ. Ատենապետին, երբեմն իջնալ դիւանական բեմէն յորդոր կարդալ Ղալաթիոյ Թաղին բողոքարկուաց, որպէս զի յարգեն օրինաւորութիւնն՝ վստահ լինելով Դիւանին արդարասիրութեան վրայ. և դարձեալ, իբրեւ երեսփոխան, խօսք առնելով կոչումն ըրի ունկնդրաց օրինասիրութեան, երբ դռնփակի ժամն ազդարարեց Ատենապետ էֆէնտին, և իսկոյն անձամբ ժողովրդեան մէջ մտնելով, Պէրպէրեան էֆէնտիի հետ ջանացինք և յաջողեցանք ժողովոյ որոշումն յարգել տալ քաղցրութեամբ, որով, առանց իրիք անպատեհութեան, նիստն վերածեցաւ ի դռնփակ։

Ես ո՛չ թէ ձայն վերջ, այլ ձայն վերջ ըրի ընդմիջումն երկիցս, երբ Դ. Նորատունկեան էֆէնտի ծանր ակնարկութիւն մ'ըրաւ Կաթողիկ. Յանձնաժողովոյ փոքրամասնութեան, որոյ տեղեկաբերն էի։ Յայնժամ խօսք խնդրեցի, այո՛, ընդմիջմամբ և բողոքով, զոր սակայն դիւրին կ'լինի բացատրել՝ թէ «իմ Տիկերուս դպած էր» Նորատունկեան էֆէնտիի դիտողութիւնն, որուն ունէի և ունիմ տալ արժանաւոր պատասխանի։

Այդպիսի անպատշաճ բացատրութիւնք անպատուաբեր են Ազգ. Ժողովոյ Դիւանին, երբ կը վերաբերին իմ պաշտօնիս։ (*.*.*)

Ատենադպիր
Ազգային Ժողովոյ
Ց. ԳՈՒՐԳԷՆ

27 Հոկտ. 1885
Օրթագիւղ

Մեր սովորական անկողմնակալութեամբ կը հրատարակենք Գուրգէն էֆէնտիի այս նամակը։ Բայց իբր ականատես, կը վերահաստատենք մեր նկարագրութեան ճշդութիւնն։ Իրողութիւն մ'է թէ, Ազգ. Ժողովոյ վերջին նստին ընդմիջումներուն մէջ, որք նստին խանգարման պատճառ եղան, Գուրգէն էֆէնտի գլխաւոր բաժին մը ունէր։

Կը յարենք, իբրեւ հետաքրքրաշարժ մանրամասնութիւն մը, թէ Գուրգէն էֆէնտի երեսփոխանաց ոմանց քով յայտարարած է թէ՛ ինքն և համախոհք որոշած են ամեն միջոցներով արգիլել զԱզգային Ժողովը քուէի դնելէ Մակար կաթողիկոսի ճանաչման խնդիրը։

Փոքրամասնութեան այս և այսօրինակ հնարքներուն վրայ մեր կարծիքն երէկի թուով յայտնած լինելով, կրկնութեան հարկ չենք զգար։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԴԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴ

Դեսպանախորհրդոյ երրորդ նիստը տեղի ունեցաւ երէկ երեկոյ ժամը 9 ½ին և տեւեց մինչեւ գիշերուան 1 ½. յետ որոյ դեսպանք ցրուեցան։ Ռուսական դեսպանն ժամը երկուքին մեկնեցաւ և յետոյ օսմանեան պատուիրակք՝ Վսեմ. Սայիտ և Սէրվէր փաշաները։ Քարտուղարք ժամը 2 ½ին իրենց գործն աւարտելով մեկնեցան։ Գերմանական դեսպանի քարտուղարն ժամը 3ին միայն կրցաւ մեկնիլ։

Յաջորդ նիստը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ հինգշաբթի։

⁂

Դեսպանախորհրդոյ շաբաթ աւուր նստին մէջ վիճաբանութեան առարկայ եղեր է Տէրութեանց կողմէ Աղեքսանդր իշխանին ուղղելի ազդարարութեան մը առաջարկն, որով Ն. բարձրութիւն պիտի հրաւիրուի մեկնիլ Փիլիպէէն և յԱրեւելեան Ռումէլի գտնուող պուլկար զօրքերը Պուլկարիա վերադարձնել։ Եթէ այս առաջարկ միաձայնութեամբ ընդունուի, օսմանեան պատուիրակ մը պիտի կարգուի ազդարարութիւնն իշխանին տանելու համար։ Սակայն տակաւին վերջնական որոշում մը չէ կրցած տրուիլ, վասն զի Տէրութեանց միջեւ այս մասին համաձայնութիւն չէ գոյացած։

Կ'ըսուի թէ Անգլիա կընդդիմանայ այս առաջարկին, պահանջելով որ իշխանին նկատմամբ ճնշողական միջոցներ ձեռք չառնուին։

Իսկ Ֆրանսա որ ի սկզբանէ անտի Պուլկարիոյ յեղափոխական շարժումն և Բ. Դրան կողմէ անոր արգելումն իբր զուտ ներքին խնդիր մը կը նկատէր, Դեսպանախորհրդոյ գումարումն իսկ հարկ չհամարելով, այժմ Անգլիոյ հակամարտիք է։

Կարծեաց անհամաձայնութիւնք կ'երեւի թէ քիչ շատ երկար վիճաբանութեանց առիթ կ'ընծայեն Դեսպանախորհրդոյն մէջ։

ՕՍՄ. ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՆ ՅԵԳԻՊՏՈՍ

Եգիպտոսի օսմանեան պատուիրակ Վսեմ. Ղազի Ահմէտ Մուխթար փաշայի պիտի ընկերանան՝ կայսերական Դիւանի քարտուղարներէն Մուհսին պէյ և երկրորդ դատական քննիչ Րայիֆ էֆէնտի. Նոյնպէս երկու պաշտօնեայք Արտաքին գործոց նախարարութեան կողմէ և մէկ ալ քաղաքային պաշտօնեայ։

Եգիպտական բանակը վերակազմելու գործն՝ որ անհրաժեշտ է անգլ. զօրքերն Եգիպտոսէն հեռացնելու համար, և երկրին հարաւային սահմանագլուխները Սուտանի ապստամբաց դէմ պաշտպանելու պէտքն, անտարակոյս մղած են զկայս. կառավարութիւնն զինուորականի մը յանձնել Եգիպտոսի մէջ գերիշխան պետութիւնը ներկայացնելու պաշտօնն։ Այս պաշտօն առաւել քան ումեք կը յարմարի Ահմէտ Մուխթար փաշայի, որ փորձառու զօրավար մ'է, սրատես և ռազմագիտական մեծ տաղանդի տէր. միանգամայն ճարտար դիւանագէտ է և բանակցութեանց յոյժ վարժ։ Հետեւաբար գոհութեամբ կը նշմարուի իւր առաքումն յԵգիպտոս։

ՊԱՐՈՆ ՀԻՐՇ

Կ'իմանանք թէ կայս. կառավարութիւնը Կ. Պոլիս հրաւիրած է զՊարոն Հիրշ, որոյ հետ բանակցութեան պիտի մտնէ մէկ երկու միլիոն ոսկւոյ փոխառութիւն մը կնքելու համար։

Երկրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Վեհ. Սուլթանի երկրորդ Սենեկապետ Հաճի Ալի պէյի։

Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ մայրաքաղաքիս Եգիպտական գործակատար Մահմուտ պէյի։

Եւգաֆի Նախարար Վսեմ. Սուպհի փաշա անձնական տկարութեան պատճառաւ երկու օրէ ի վեր իւր պաշտօնատեղիէն բացակայ կը գտնուի։

Անգլիական և աւստրիական դեսպանատանց առաջին թարգմանք երէկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցան Արտաքին գործոց նախարարի խորհրդական Վսեմ. Տատեան Ցարութիւն էֆէնտիի հետ։

Միրիլիվայի աստիճան տրուեցաւ Սպարապետութեան առողջապահական Յանձնաժողովոյ անդամներէն գնդապետ Իսպիրաքի պէյի։

Անգլիական դեսպանատան առաջին թարգմանն երէկ ժամ 8ին Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին հետ։

Կը լսենք թէ կայս. կառավարութիւնը դատ պիտի բանայ Հանրօգուտ շինութեանց նախորդ նախարար Րայիֆ փաշայի դէմ, երկաթուղեաց միացման գործին մէջ կառավարութեան շահերն ըստ կարի պաշտպանած չլինելուն համար։

Այս խնդրոյն նկատմամբ բաւական մանրամասնութիւններ հրատարակած ենք արդէն նախորդ թիւերով։

Պուլկարիոյ իշխանը ծանուցած է մեծ Տէրութեանց հիւպատոսներուն թէ, Պուլկարիոյ և Արեւելեան Ռումէլիի մէջ հասարակաց կարծիքը ջերմապէս Միութեան կը բաղձայ, որով եթէ ուզուի իրաց նախկին վիճակը վերահաստատել, Պուլկարք զէն ի ձեռին պիտի դիմադրեն։

Հելլենական դեսպան Պ. Քոնտուրիօթիի որդին որ Պուքրէշի դեսպանատան երկրորդ քարտուղար էր, մայրաքաղաքիս հելլենական դեսպանատան առաջին քարտուղար անուանեցաւ։

Մայրաքաղաքս հասած մասնաւոր հեռագիրք կը ծանուցանեն թէ Պուլկարիոյ իշխանին անուան Ռուսիոյ բանակի կարգերէն ջնջումն յոյժ գէշ տպաւորութիւն ըրեր է Անգլիոյ մէջ։ Լոնտոնի դիւանագիտական ակմբոց մէջ կը կարծուի եղեր որ Աղեքսանդր իշխանի անձին խնդիրը գուցէ առիթ տայ խանգարելու այն համաձայնութիւնը որ կը տիրէ տէրութեանց միջեւ Պալքանեան խնդրոյն տրուելիք լուծման մասին։ Ամեն պարագայի մէջ, անգլիական Դահլիճն հաստատապէս որոշած է եղեր բացարձակապէս ընդդիմանալ Իշխանին գահընկեցութեան։

Աթէնքէն կը գրեն թէ հելլենական բանակի զօրաց թիւն ի մօտոյ 85,000ի պիտի բարձրանայ։ Մեծ քանակութեամբ ռազմամթերք կը ղրկուին ի Թեսաղիա։ Հետզհետէ կը սաստկանայ ոգեւորութիւնը ժողովրդեան մէջ որ հաստատապէս որոշած է այժմ յանձն առնուլ ամեն կերպ զոհողութիւն, անվրդով պահպանելու համար Յունաստանի իրաւունքներն։ Օսմանեան դեսպան Ալէաս էֆէնտի մեծապէս գոհ մնացեր է, կ'ըսուի, այն բացատրութիւններէն զորս նախարարապետ Պ. Տելիեանի տուած է Յունաստանի զինուորական պատրաստութեանց նկատմամբ։ Նախարարութիւնն ի մօտոյ, օրինական ծրագիր պիտի ներկայէ նոր տրոց հաստատման համար որք պիտի յատկացուին զինուորական պիտոյից։

Հակառակ եղած մեծագումար ծախուց, երկրին ելմտական վիճակը կարծուածին չափ խանգարուած չէ։

Թուրքիոյ յառաջդիմութեան բարեկամք գոհութեամբ պիտի իմանան թէ, կ'ըսէ Առեւտրական Սենեկէ Լըվանթէն կիսամեայ տեսութեան մը մէջ, երկրին ճարտարարուեստից զարգացումը կայս. կառավարութեան ուշադրութեան առարկայ է և Նախարարաց խորհուրդը նկատողութեան առած է ինչ ինչ արտօնութիւններ խնդրող առաջարկներ։

Տէրքոսեան ջրի ընկերութիւնը կը շարունակէ հետզհետէ յառաջդիմել և բաժանորդք կը բազմապատկին, որպէս կը տեսնուի ի ստորեւ հրատարակեալ հաշուէ մը։

Թողեալ Հասութից Վարչութեան մէջ մեծ գործունէութիւն կը տիրէ և ընդհ. տնօրէնի պաշտօնին համար երկու ընտրելեաց անուններ կը յիշուին, այն է՝ Պ. Պ. Շմիտ և Նօպլէ։ Ցեգիպտոս ղրկուած օսմանեան ծխախոտին համար կարգադրութիւն մ'ընելու նպատակաւ կատարուած ձեռնարկներն արդեան մը չեն յանգած դեռ։ Րէժիի ընկերութեան հաշուոց քննութիւնք կը շարունակուին։

Տէրքոսեան ջրի ընկերութեան ամսական արձանագրութիւններէն կ'երեւի, թէ ներկայ հոկտ. 31ին (Ն. Տ) ընկերութիւնն ունէր.

Բաժանորդք ի Բերա . . .	1772.
Վոսփորի գիւղերուն մէջ	128.
ընդ ամենն	1900.

Մինչ անցեալ տարի մի և նոյն թուականին, ունէր 450 բաժանորդ։ Բաժանորդագրութեանց միջին թիւն է օրական 35։

Կիւմիւլճինաէն հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդեն առ Հաւկէթ։

Արեւելեան Ռումէլիի պատուիրակ Տօքթ. Ստրանսքի հետեւեալ հեռագիրն ուղղած է ի Սօֆիա նախարարապետ Պ. Քարավէլօֆի.

«Սոյն ամսոյ հոկտ. 4 (Ն. Տ.) թուականաւ ձեր հրամանագիրն որոյ գործադրութեան համար կարելի եղածն ի գործ պիտի դնեմ Աղեքսանդր Իշխանին Սօֆիա մեկնելէն ի վեր գործերը փոխանակ լաւանալու, ընդհակառակն աւելի գէշցան։ Ծանօթ է ձեզ Փիլիպէի մի քանի հայրենեաց թշնամի և մատնիչ անձանց կարծիքն. սոքա կուզեն հասարակութիւնն համոզելով ի վնաս հայրենեաց գործել։ Կուսակցութիւնք և իրարու հակառակ կարծիքներ բազմանալու վըրայ են։ Եթէ Աղեքսանդր իշխանը Փիլիպէ դառնայ հարաւային Պուլկարիոյ սպառնացող մեծ վտանգի մը անհետացման պատճառ պիտի լինի։ Անձկանօք ձեր պատասխանին կսպասեմ»։

Փիլիպէի պուլկար բանակաց սպայից մէջ կարծեաց անհամաձայնութիւն կը տիրէ ի մասին զինուորական կազմակերպութեան. այս վիճակ մեծ մըտահոգութիւն կը պատճառէ Փիլիպէի մէջ։

Անցեալ շաբթու 120 սնտուկ ռազմամթերք և զօրաց համար բաւական հագուստ բերուեցան ի Փիլիպէ, որոց բաշխման մասին անհամաձայնութիւն մը ծագեցաւ զինուորական վարչութեանց միջեւ։

Փիլիպէի առժամեայ կառավարութիւնն անխտիր, թէ իսլամ, թէ յոյն և թէ պուլկար ժողովուրդէն ուտեստ, ձի և այլն կ'առնու, բայց պուլկարներէ առածը գիշերանց գաղտնապէս իրենց տէրերուն կը վերադարձնէ։

Փիլիպէի հեռագրաց և թղթատարութեան առժամեայ տեսուչն հրամայած է որ, հեռագրական կամ թղթատարական այն պաշտօնեայն, որ կառավարութեան գաղտնիքն այլոց հաղորդէ, պատերազմական ատեանի մը առջեւ դատուելով ամենածանր պատժոյ պիտի դատապարտուի։

Փիլիպէի մէջ հին դրութեամբ դատարանք և դատաւորք փոխուած լինելով նորեր հաստատուած են, որով հին և նոր պաշտօնէից մէջ անընդհատ կռիւներ տեղի կ'ունենան։

Հարմանլըի շրջակայքը գտնուած գիւղերու բնակիչք, պուլկարաց ի գործ դրած հարստահարութեանց չդիմանալով, դէպ ի Ադրիանուպոլիս գաղթելու վրայ են, թողլով իրենց ինչքն և ստացուածքն։

[illegible] լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Գարահիսարի Թաշ-Գըրը գիւղաքաղաքի շրջակայքը գտնուած Նիւմ գիւղին մէջ երկրաշարժի սաստիկ ցնցում մը տեղի ունենալով, ութ տուն հիմնայատակ եղած են և մէկ տղայ մեռած է։

Առեւտրական Սենեկէ Լըվանթէն կը ծանուցանէ թէ, Սէմերճեան տարագործական վաճառատան սնանկութիւնն՝ 23,000 ոսկւոյ բացով է. կը կարծուի սակայն թէ կարելի պիտի լինի հաշտարար կարգադրութիւն մ'ընել պարտատերաց և պահանջատերաց միջեւ։ Թէև Պոլսոյ մեծ վաճառատան մը համար ալ զանազան զրոյցներ շրջեցան, բայց չհաստատուեցան։

Նոյն լրագիրը կը ծանուցանէ նաև թէ վերջերս սնանկացեալ Լօկարիտէս եղբարք կարգադրութիւն մ'ըրած են իրենց պահանջատերաց հետ և երաշխաւորութիւն ցոյց տուած են 0/0ին 25 վճարում մ'ընելու համար։

Ֆրանսական հիւպատոս Պ. Կազէ՛ որ մաքսային սակագնոց խառն յանձնաժողովոյ մէջ ֆրանսական պատուիրակի պաշտօն ունի, մայրաքաղաքս վերադարձած լինելով, թուրքօ-ֆրանսական սակագնոց որոշման համար բանակցութիւնք վերսկսած են և կը յուսացուի որ աւարտին ի մօտոյ։

Իզմիրի Առեւտրական Սենեակը գիր մ'ուղղելով Առեւտրական Նախարարութեան, խնդրած է որ սնանկութիւն պատահած ժամանակ, [illegible] սնանկներէն մին ալ իւր կողմէ նշանակուի։

Ներկայ նոյեմբեր ամսոյ առաջին կիսամսեայ մէջ օսմանեան ծխախոտի Րէժիի հասոյթք կը հասնին 58,000 ոսկւոյ, մինչ նախընթաց ամսոյ մի և նոյն ժամանակամիջոցի հասոյթք եղած էին 60,000 ոսկի։

Յառաջագոյն ծանուցինք թէ ելմտական բարեկարգման Բարձրագոյն Յանձնաժողովն՝ որ կը գումարի ի Բ. Դուռն, որոշած էր տրոց վարձակալութեան (իլթիզամ) նախկին դրութիւնն ընդունիլ։ Կ'իմանանք թէ յիշեալ Յանձնաժողովը միանգամայն տրոց բաշխման տեղեկագիր մը մատուցած է, աւելի կանոնաւոր և արդար հիման մը վրայ հաստատել։

Յանձնաժողովն հրաւիրուելով նաև իւր կարծիքն յայտնել ծախուց ճիւղին վրայ, խորհուրդ տուած է որ Տրոց Վարչութիւնը ջնջուի և գաւառաց մէջ ո՛ր և է ելմտական խնդրոյ մասին դիմում տեղական յանձնաժողովներու որոց նախագահութիւնն յանձնուի իւրաքանչիւր գաւառի Տէֆթէրտարին։

Ուրթալուճէի ջնջման միջոցները խորհելու պաշտօնով կարգեալ Յանձնաժողովն՝ որոյ նախագահութիւնն յանձնուած է Առեւտրական նախարարութեան Երկրագործական ճիւղի Տնօրէն Ամասեան էֆէնտիի, հետեւեալ անդամներէն բաղկացեալ է. Կազի Մուխթար փաշա, Ալի փաշա, և Պ. Էքքէրլին՝ այգետերաց կողմէ. Պ. Պ. Թոմսըն՝ Առեւտրական Սենեկին կողմէ, Պ. Պ. Օպարէ և Նօպլէ՝ Հանրային Պարտուց Վարչութեան կողմէ, ինչպէս նաև Հաքգը փաշա և Պօնքովսքի պէյ։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՍ ՌՈՒԹԷՐ

Լոնտոն, 8 Նոյմ.

Գերմանական Նորընտիր դեսպան Հածֆէլտ կոմսն աստ հասաւ։

Լոնտոն, 8 Նոյմ.

Թայմզ խմբագրական մը հրատարակելով իրաց արդի վիճակին վրայ, այսպէս կ'եզրակացնէ. «Խաղաղութեան պահպանման համար չբաւեր որ Դեսպանախորհուրդն ընդունի խնդրոյն կարգադրութեան ծրագիրն՝ Անգլիոյ ներկայացուցած կամ Ռուսիոյ առաջադրած ձեւով, պէտք է նաև որ Աւստրիա և Ռուսիա իրենց հաւաքական իշխանութեամբ վերջ տան Յունաստանի և Սերպիոյ խօլ պահանջմանց և Աւստրիա ու Ռուսիա անկեղծաբար օգնեն Թուրքիոյ՝ Պուլկարաց հանդուրժելի իրաւախոհութիւն մը ընդունել տալու։»

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 29 Հոկտեմբեր

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

		Դահեկան
Երէկ երեկոյ գոց. (Միաց. D.	Աէրիֆ Դ. կ.	— —
Պօրսային գոցուելէն վերջը	»	15 5
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	15
Բարձրագոյն գին	»	15 7
Նուազագոյն »	»	15 6
Կէս օրին	»	15 6
Փոխառութիւն 1858) » 1862)	A. Աէրիֆ Դ. կ.	25 20
» 1860) » 1863) » 1872)	B. »	15 5
» 1865) » 1869) » 1873)	C. »	15 4

Իւնիֆիէ Եգիպտական

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	69 10
Այս առաւօտ բացուեցաւ Դ. կ.	69 10
Կէս օրին	69 10

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Սօսիէթէ ժէնէրալ	Դ. կ.	Անգլ. Լ.	3 20
Քրէտի ժէնէրալ	» »	Օսմ. »	6 5
Պանք տը Գոնս	» »	» »	3 12
Սօս. Շանժ է վալէօր ...	» »	» »	3 20
Թրամուէյ	» »	» »	280
Ռումէլիի երկաթուղի		Ֆր.	34
Օպլիկասիոն տը Բրիօրիթէ		»	—
Բաժնեթուղթ Լաւրիոնի		»	50